

Narodna banka Slovenije... Uredništvo: Ljubljana, Koflova ulica 5... Tiskarna: Kucina ulica 2...

JUTRO

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova 64... Podružnica: Celje, Kocencova ulica št. 2...

Ljubljana, 20. decembra. Eskadra francoske vojne mornarice je odpisala iz Dalmacije...

Francoski pomorščaki so imeli priliko, v primorskih mestih naše Dalmacije spoznati resnično razpoloženje našega naroda...

Solunska fronta je pokazala, kako zvrste simpatije si more pridobiti vojska, kakor je naša, v času, ko se prijateljstvo najbolj izkaže...

Francoski poset v Dalmaciji nam je znova dokumentiral, kako važna je posest morja. Morje na naše okno, odprto na široko v bližnji in daljni svet...

Cuvajmo naše morje! To geslo nam mora biti najvišja življenska deviza. ki nas mora vsak dan znova spominjati, kako bogastvo imamo v široki prozi primorja...

Poset francoske mornarice nam je znova postavil pred oči ta program ter nas opozoril na velike naloge ter dolžnosti samozavestnega suverena naroda...

Italijanska kampanja

Sušak, 20. decembra. M. Italijanski listi se nadalje objavljajo svoja zlonamerna poročila in laži o izmišljenem incidentu v Sibeni...

Mornariški komandant v Splitu

Split, 20. decembra. n. Danes je semkaj šepel komandant naše vojne mornarice admiral Wickerhauser...

Tudi Srpski Soko vstopil v enotnega Sokola Seja vodstva srbske sokolske organizacije „Dušan Silni“ - Pozdravi kralju in predsedniku vlade

Beograd, 20. decembra, r. Današnje »Vreme« poroča: Povodom uveljavljenja zakona o Sokolu kraljevine Jugoslavije...

Prve zimske prometne neprilike

Zima je s snegom in burjo zajela vso državo - Hudi snežni meteži v notranjosti Srbije

Beograd, 20. decembra p. Po poročilih beograjskih listov je zapadel skoro po vsej državi visok sneg, zaradi česar je nastopil tudi silen mraz...

Beograd, 20. decembra. n. V Beogradu piha od sinoči močna burja, ki se je zlasti danes tako pojačila da so vse ulice zamrznjene in je otežkočen reden promet...

Proračun francoske vojne mornarice

Francoska vojna mornarica ima samo defenzivne cilje - Stanje tonaže vojnih mornaric velesil - Pomorsko oboroževanje Nemčije

Pariz, 20. decembra. AA. Na včerajšnji seji parlamenta se je razvila razprava o pomorskem proračunu. Poročevalec Dusmeniel je naglašal, da mora imeti Francija mornarico, ki bo odgovarjala suverenosti in življenjskim interesom Francije...

Nato je poročevalec podal pregled sedanjega tonaže Francije napram predvojni. Letošnji proračun za mornarico znaša 2.6 milijarde, leta 1914. je znašal 631 milijonov zlatih frankov...

Pariz, 20. decembra. s. Zbornica je danes nadaljevala sklopo dšhato o mornariškem proračunu. Socialistični poslanec Reynaud je obžaloval, da so

kola kraljevine Jugoslavije, zahvaljujoč se zlasti za modro odločitev Vašega Veličanstva, ker je v splošno radost celokupnega našega Sokolstva dočutil svojega vzvišenega sina-prvenca...

»Srpski Sokoli« Dušan Silni, stonajoč v vrste našega skupnega Sokola kraljevine Jugoslavije, se vam kot zvesti in disciplinirani državljani zahvaljujemo za ustvaritev našega enotnega Sokola ter kličemo: Živel predsednik kraljevske vlade v splošno dobro domovine!

Prve zimske prometne neprilike

Zima je s snegom in burjo zajela vso državo - Hudi snežni meteži v notranjosti Srbije

krajih podrli drogeve, ki so padali na železniško progo. Mnogi vlaki so imeli zamude, ker so se morali ustaviti, da so odstranili ovire.

Tudi v Liki in Gorskem kotaru neprestano sneži. V Liki je zapadel sneg že pol metra nad železniško progo. Železniška direkcija je odposlala za vsak slučaj delavce za odkidavanje snega...

Sušak, 20. decembra. Burja, ki divja že nekoliko dni po vsem Primorju, je povzročila že več nesreč. Materialne škode na Sušaku samem sicer ni znatne, ponesrečilo pa se je že več oseb.

Split, 20. decembra. n. Po vsem primorju je na brdih zapadel debel sneg. Vse primorje je pod belim plaščem, ki sega skoro do morja.

bila posvetovanja o pomorski razorožitvi prenesena iz Zeneve v London. Do razorožitve na morju gotovo ne bo prišlo, ker Anglija in Amerika ne želita svoje tonaže zmanjšati, temveč celo povečati.

Radikalno socialistični poslanec Herriot je izvajal, da življensko važnega vprašanja svobode na morjih ne bo mogoče rešiti v Londonu, temveč samo v mednarodnem okvirju, to je v Zenevi. Že več let sem poskušal rešiti vprašanje pomorske razorožitve na raznih konferencah...

Poslanec Reynaud se je priključil naziraju Herriota in izjavil, da izraza gradnja oklopnih križark v Nemčiji nje nepobitno željo, da hoče znova nadzirati morja.

Stalinova petdesetletnica

Berlin, 20. dec. p. Kakor poročajo iz Moskve, bodo imeli ob priliki 50. rojstnega dne Stalina ki se bo v kratkem proslavil, vsi tovarniški in kraljevni sovietki svoja zborovanja, na katerih bodo slavili delo Stalina ter mu izrekli zaupanje kot boljševiškega vodji, ki mu je uspelo onemogočiti opozicijski pokret v Rusiji.

Papež prvič zapustil vatikansko ozemlje Papež se je nepričakovano odpeljal z avtomobilom v lateransko baziliko, kjer je daroval sv. mašo

Rim, 20. decembra s. Danes ob 6.45 je odšel papež ne da bi bil prej napovedal z avtomobilom v baziliko sv. Ivana v Lateranu, kjer je daroval ob priliki svojega 50-letnega mašniškega jubileja sv. mašo.

Listi objavljajo obširne podrobnosti in prinašajo ilustracije o tem papeževem oisku. Svečanost se je na izrečno papežvo željo vršila popolnoma tiho in so bile o njej celo osebe ki so spremljevale papeža, šele par minut pred odhodom obveščene.

Rim, 20. decembra. AA. O nenavadnem potu papeža v Lateransko baziliko, s čimer je papež dejansko prvič zapustil ozemlje Vatikana in kot prvi papež stopil na teritorij Rima do leta 1870, doznajemo se naslednje podrobnosti: V notranjem dvorišču Lateranske palače so se zbrali pod vodstvom kardinal-vikarja vsi kanoniki cerkve in čakali na prihod papeža. Bazilika je bila bleščeče razsvetljena. Stebri so bili odeti v bogate preproge. Lateranski seminaristi in zoljerci lombardskega seminarja so bili že ob 5. zjutraj na mestu.

Ko je papež stopil v cerkev, se je najprvo priklonil v kapeci sv. zakramenta, nakar je sedel na prestol v kapeci Abiscidi, kjer takisto od leta 1870, ni sedel niti en papež. Tu je opravil pripravljane molitve za mašo. Zbor pod vodstvom msgr. Kazimirja je zapel svečano cerkevno himno.

Papežu sta asistirala pri naši, s katero je proslavil svoji 50-letni mašniški jubilej, kardinal Pompili in msgr. Giordini. Mašo je papež opravil pod papeževim baldahinom. Po končanem sv. opravilu se je papež vrnil v Vatikan z avtomobilom. V njegovem spremstvu je bil guverner vaticanskega mesta, poveljnik papeževga orožništva, tajni komorniki, papežev vrhovni ceremonijar msgr. Cadija itd.

Ko se je papež pojavil pred cerkvijo, sta mu bila izročena dva ključa: zlat in srebrn. Pred vstopom v Lateransko baziliko si je papež ogledal spominsko ploščo, ki je bila pritrjena na baziliki v spomin današnjega dogodka in ki jo je dal vzdati kapitelj cerkve.

Mussolini o francoskem parlamentarizmu Ostre izjave fašističnega vodje o sestavi zadnje francoske vlade - Ogorčenje v Parizu

Pariz, 20. decembra s. Socialistična »Liberte« objavlja danes popoldne pod naslovom »Naloga Tardieua v presoji g. Mussolinija« izjavo italijanskega ministrskega predsednika, ki se bavi z vprašanjem, ali je bila sprememba vlade v Franciji sploh potrebna, ker je bil zunanji minister Briand član že tudi zadnjih treh vlad in se ni nič spreminilo niti v zunanji, niti v notranji politiki Francije.

glavnih vzrokov, da so prišli fašisti do vlade. Nam je bilo dovolj tega, da bi sledila vlada vladi, vsaka slabša od prejšnje. Kadar hočejo francoske stranke sestaviti vlado, zadenejo na enake težave, kakor so jih morali vedno premostiti politiki naše države, preden je prevzel fašizem posele.

Ta Mussolinijeva izjava je izzvala pri vseh parlamentarnih strankah največjo pozornost. Splošno se izražajo, da pomenja izjava neupravičeno vmešavanje v notranje politične razmere tuje države. V kulorjih zbornice se govori, da bo ta izjava bržčas še danes po interpelaciji prišla na razpravo pred zbornico.

Ostavka finančnega ministra Hilferdinga? Nemška ljudska stranka odločno zahteva demisijo Hilferdinga in državnega tajnika Popitza

Berlin, 20. decembra s. »Allgemeine Deutsche Zeitung« zahteva ponovno v imenu nemške ljudske stranke z vso odločnostjo odstop finančnega ministra dr. Hilferdinga. Njegova demisija, kakor tudi demisija državnega tajnika v finančnem ministertvu Popitza je po mnenju merodajnih činiteljev vladne koalicije neobhodno potrebna.

ke, kakor tudi socialisti, ki so posebno nezadovoljni s povišanem indirektnih davkov. Značilno je v tem sporu to, da so sedaj prvič socialisti podprli zahteve predsednika državne banke dr. Schacata, ki so bile naperlene naravnost proti načrtom Hilferdinga.

Nemški nacionalci so vložili v državnem zboru predlog za nezaupnico proti državnemu finančnemu ministru Hilferdingu. Na ta predlog bodo pristali še komunisti. Bavarska ljudska stranka in nemški narodni socialisti ter morda tudi pristaji drugih strank, tako da odklonitev nezaupnice, o kateri se bo glasovalo jutri, ni popolnoma gotova.

Jamstva za izpolnjevanje mirovni pogodbi Briand o pomenu haškega sporazuma in locarnske pogodbe kot dopolnila versailleske mirovne pogodbe

Pariz, 20. decembra o. Francoski senat je razpravljal o interpelacijah glede haškega sporazuma in o jamstvih za varnost, ki jo prožijo mirovne pogodbe. Briand je priznal, da je versailleska pogodba v tem oziru pomanjkljiva, da pa je izpopolnjena z garancijskimi klavzulami, ki so bile vnešene v locarnsko pogodbo. Ta pogodba je združila francosko, italijansko, belgijsko in angleško mejo v eno in je v veliki meri ojačila in izpopolnila versaillesko pogodbo.

segel, da so vsi člani Društva narodov sprejeli načelo, da se porenjsko ozemlje stavi pod nadzorstvo Društva narodov. V primeru, da izbruhnejo v Porenju nemiri, je Francija po locarnski pogodbi upravičena ukreniti vse varnostne odredbe, ki bi bile v primeru vojne potrebne. Vrhu tega predvideva ženevski protokol iz meseca septembra 1928 ustanovitev ugotovitvene in upravne komisije, ki bi v primeru potrebe v porenjskem ozemlju uveljavila francoske garancijske klavzule. Francija, je zaključil Briand, je tudi doslej olajšala kontrole, ki ga je sprejela Nemčija in ki jo veljalo do L. 1935.

Angleški mandat v Palestini

London, 20. decembra. o. Lord Balfour, Lloyd George in general Smuts, ki so bili pred 12 leti člani vojnega kabineta, ki je bil odgovoren za izjavo lorda Balfourja glede židovske politike v Palestini, so objavili v »Timesu« pismo, v katerem pozivajo angleško vlado naj imenuje vladno komisijo, da preišče vse funkcije palestinskega mandata. Oni naglašajo, da se bavi sedanja preiskovalna komisija v Palestini samo s posebnimi problemi in predlagajo, naj se poroči te komisije izporočni s proučevanjem vseh palestinskih političnih in upravnih vprašanj.

Reševanje nolske vladne krize

Varšava, 20. decembra. g. Državni predsednik Moscicki je danes nadaljeval konferenco za sestavo vlade. Med drugim je sprejel odlična jurista, bivšega krščansko demokratskega senatorja Makarejwicza in predsednika apelacijskega sodišča Dukiewiczza, s katerim se je posvetoval o ustavnih vprašanjih.

Tudi bivši ministrski predsednik Bartel je bil danes v avdienci pri državnem predsedniku. V parlamentarnih krogih se mnogo razpravlja o včerajšnji konferenci maršala Pilsudskega s polkovnikom Slavekom. Naglašajo, da pride v primeru, če bi Bartel odklonil sestavo vlade, Slavek v poštev kot naslednji mandatir Slavek ima baje že sestavljeno povelje vladne liste.

Področje francoskega leta 1930. Tants, 20. decembra. o. Zvečer časa razprave je tri francoske letalce, ki so leteli iz Tunisja v Italijo.

Kemal paša potiska za domačo industrijo

Angora, 20. decembra. g. Turški državni svetnik Kemal paša je naročil ministrom turške vlade, naj si dajo izdelovati obleke samo iz turškega blaga in izjavil, da si bo tudi svoje obleke dal izdelovati samo iz domačega blaga. Kemal paša bo tudi član parlamenta znanostni na uporablja in propagirajo samo turško blago.

Bojno glasovanje v angleškem parlamentu

Zbornica je odobrila s 7 glasovi večine vladni načrt pre-mogovnega zakona - Odgovori Macdonalda na kritiko opozicije

London, 20. decembra o. Na sinočnji seji spodnje zbornice se je vršilo eno najbolj kritičnih glasovanj, kar sta beleži sedanje parlamentarno zasedanje. Po hudi borbi in v veliki negotovosti je zbornica končno odobrila vladni premogovni zakonjski načrt z večino 8 glasov. Za predlog je glasovalo 281 poslanec proti 273.

Do zadnjega trenutka je bilo stališče liberalcev negotovo. Po večerašnjem ostrem govoru liberalnega voditelja Lloyd Georgea je izginilo skoraj vsako upanje, da bi liberalci glasovali za vlado. Lloyd Georgeu je odgovarjal sam ministrski predsednik Macdonald. Pri glasovanju je oddalo samo pet liberalcev blede tistke. Dva liberalca sta glasovala z vlado. Ostalih 45 liberalnih poslancev je glasovalo proti.

Ministrski predsednik Macdonald je v svojem govoru naglasil, da se fuzija rudnikov ne more izvesti v tako kratkem času. Premogovni industriji je treba pustiti časa, da se vživi v nove razmere, katere bo ustvaril premogovni zakon. Kakor hitro se to zgodilo, bo vlada takoj pristopila k izvedbi fuzij premogovnikov. Nadalje je iz-

razil pomisleke zaradi zahteve liberalcev, naj se določbe glede fuzije rudniških podjetij vneso že v naprej v novi premogovni zakon. Končno je predsednik Macdonald priznal nekatere pomanjkljivosti premogovnega zakona in obljubil, da bo vlada upoštevala nekatere spreminjalne predloge opozicije, ki težijo za tem, da se premogovni zakon izboljša.

London, 20. decembra o. Tekom debate v spodnji zbornici je bivši zakladni minister Winston Churchill ostro napadel vlado zaradi premogovnega načrta in naglasil, da je nameren poizkus obremeniti angleško ljudstvo z novimi davki, ker bi povzročil premo-gov v na večji meri obremenilo angleško prebivalstvo.

V imenu vlade je odgovoril Churchill ministriški predsednik Macdonald, ki je izjavil, da so konservativci v prvi vrsti sami zakrivili sedanjo krizo premogovne industrije.

London, 20. dec. AA. Zaradi malenkostne večine, ki jo je dobila vlada pri glasovanju o rudarskem zakonu smatrajo, da bo vlada stopila v pogajanja glede izpre-membe rudarskega zakona.

Obnova diplomatskih odnošajev med Anglijo in Rusijo

Henderson o sovjetski propagandi - Ruski poslanik sprejet od waleskega princa

London, 20. dec. V spodnji zbornici so večer zapet razpravljali o vprašanju vzpostavitve diplomatskih odnošajev do sovjetske Rusije. Na razna vprašanja je sporočil zunanji minister Henderson, da bi se vprašanje propagande in vmešavanja v notranje zadeve drugega pogodbenika sporazumom uredilo z izmenjavo not pri izročitvi akreditivnih listin novih poslanikov. Na željo dominijonov bodo ti izročili sovjetski vladi enako nolo kot Anglija. Delavska stranka je prav tako proti vmešavanju v notranje zadeve kakor vsaka druga angleška stranka.

Angleška vlada bo na to gledala, da bo izostala vsaka propaganda ter bo po vzpostavitvi diplomatskih odnošajev porabila ves diplomatski vpliv, da bo taka eventualna propaganda takoj prenehala. Niti kakor pa ne bomo pobrali svojih diplomatskih kovčgov, če pri prvi provokaciji, je končal Henderson.

London, 20. dec. Danes bo sprejel v imenu angleškega kralja waleski princ novega sovjetskega poslanika Sokolnikova, ki bo ob tej priložnosti izročil svoja akreditivna pisma.

Sofijska konferenca

Sofija, 20. dec. AA. Predsednik bolgarske vlade Ljapčev je danes sprejel predsednika jugoslovenske delegacije dr. Jančkovića. Ljapčev je govoril optimistično o nadaljnjem delu in o uspehih konference, ki se danes nadaljuje.

Sporazum med Bolgarijo in Grčijo?

Sofija, 20. decembra AA. »Zorac priobčuje« podrobnosti o razgovoru med bolgarskim kraljem Borisom in grškim vojaškim ataše-em Bakarizom. Kralj Boris je dejal, da veruje v skorajšnji popoln sporazum med Grčijo in Bolgarsko, če bosta obe stranki razumni ter pripravljivi na gotove koncesije.

Poklonitvena deputacija iz Južne Srbije

Beograd, 20. dec. p. Predsednik skopljanske mestne občine Josip Mihajlovič je došel v Beograd v svrhu dogovora o sprejemu poklonitvenih deputacij iz vardarske banovine. Danes je posetil predsednika beogradske občine Miloša Savčića, s katerim se je dogovoril o programu bivanja deputacij iz vardarske banovine v Beogradu. Deputacije iz vardarske banovine bodo sprejete od Nj. Vel. kralja v avdienci na katoliški božič dne 25. t. m. Deputacije bodo štete okoli 200 oseb iz vseh krajev Južne Srbije, vodil pa jih bo predsednik skopljanske mestne občine Josip Mihajlovič.

Drobž iz Bolgarske

Sofija, 20. decembra AA. Danes se je pričel tretji kongres tako zване zmerne zemljoradniške omladine Kongresa se je udeležilo 300 odposlancev.

O razbojniški tolpi, ki je bila prijeta v ortaklijski okolici, se doznajavo tele podrobnosti: Policijska oblastva so ugotovila, da so bili člani te tolpe večinoma bivši aktivni prožniki. Vodja razbojnikov je bil Donče Janikliev, bivši policijski narednik. Oblastvom je uspelo, da so prijela skoro vse članke te razbojniške tolpe. Le Janikliev je pobegnil najbrž v Grčijo.

Včeraj bi se moral vršiti nedavno o-čloženi proces proti Dobri Petkovu. Tudi večerašnja razprava je bila odložena zaradi izostanka prij. Med drugimi so izostali predsednik vlade Ljapčev, Malinov in upokojeni general Zekov.

Po vsel Bolgarski je zapadel visok sneg. Zlasti so bili snežni viharji na baškanskih planinah. Promet je bil na več krajih prekinjen. Vsi vlaki prilhajajo z večurnimi zamudami. Brzovlak, ki je snoči krenil proti Jugoslaviji, na se pri Slivnici celo obdržal v snegu in so ga izkopal šele okrog ponoči po večurnem napornem delu.

Sestanek fašističnih tajnikov iz Julijske Krajin

Pulj, 20. dec. 6. Danes se je vršil v Pulju sestanek provincijalnih tajnikov fašistične stranke iz Julijske Krajine. Zastopane so bile provincije Reka, Trst, Gorica. Zadar in Videm. Fašistični tajniki so razpravljali o potrebi čim tesnejšega medsebojnega sodelovanja, ki naj bi se razvijalo v cilju čim popolnejše asimilacije v navedenih provinciah. Sklenjeno je bilo, da se bodo fašistični tajniki pogostejše sestajali na razgovore za čim uspešnejšo izvedbo svojega programa.

Oproščeni rumunski zarotniki

Bukarešta, 20. decembra. a. Zaradi ničnostne pritožbe, ki je bila vložena proti razsodbi in razpravi proti članom organizacije za fašistični prevrat meseca julija tega leta, se je vojno sodišče v Braşovu sedaj ponovno bavilo z zadevo. Ker se je med razpravo pokazalo, da akcija v resnici ni bila posebno resna in so jo započeli le nekateri upokojeni fašisti in nekaj delavcev v arzenalu, so bili vsi obtoženi oproščeni.

Komisarijati v nogometnih podsavazih

Zagreb, 20. dec. n. Upravni odbor JNS je danes izdal službeno objavo, po kateri se z današnjim dnem razpuščajo uprave beogradskega, sarajevskega in subotičkega nogometnega podsavaza ter imenujejo odbori treh oseb, ki bodo vodili posle razpuščenih podsavazov do prihodnje skupščine JNS. Za beogradski podsavaz so imenovani v odbor Bogarski, Jukić in Šuste, za sarajevski podsavaz dr. Perić, Rupi-čić in Kodžić, za subotički pa dr. Majurb-ski, Fabijan Horvatski in Martin Horvat-ski. Ti odbori imajo v osmih dneh prevzeti vse posle od bivših podsavaznih uprav ter o tem poročati JNS.

Dijaški nemiri v Rumuniji

Bukarešta, 20. decembra. s. Dijaški nemiri v Jassyju traajo kljub temu, da je univerza zaprta, vedno dalje. Dijaški prire-ajo hrupne sprevede po ulicah in pretepujajo žide. Aretiranih je bilo že precej diakov. Prosvetni minister je izjavil, da bo v primeru, če demonstracije ne prestopijo, sploja zaprl univerzo in ukini predavanja.

Iz zunanega ministertva

Beograd, 20. decembra. AA. Minister zunanjih zadev je postavil za pomočnika direktorja konsularno-trgovinskega oddelka v ministrstvu zunanjih zadev, Dušana Paševića, šefa oddelka v istem ministertvu.

Poroka italijanskega prestolonaslednika

Rim, 20. decembra. AA. Službeno se po-trjuje vest, da bo princa Umberto poročil kardinal ki ga bo odredil sam papež. V poro-čeni krogih pravijo, da bo odre- en kardinal Maffi, primas otokov Korsike in Sardinie in nadškof v Piz. Kardinal Maffi je v ožjih prijateljskih stikih z italijansko kraljevsko rodbino.

Zopet samomor v Zagrebu

Zagreb, 20. decembra. n. Po daljšem odmoru se je danes zopet pripetilo samomor iz otcovo kislino. 19-letna služkinja Elizabeta Plamenič je izpila steklenico otcove kislina, ki sečdi pa so to takoj opazili domači in praznili reševalno dru-štvo, ki je služkinjo odpravilo v bolnico. Čeprav je njeno zdravstveno stanje težko, upajo zdravniki, da bo ostala pri življenju.

Vlak povozil avtobus

Barcelona, 20. decembra. Vlak je z-vedel ob avtobus, poln potnikov. Ubilih je bilo 16 oseb in več ranjenih.

Iz novega šolskega zakona

§ 156. Privatno inicijativno kulturno-prosvetnih ustanov v svrhu narodne prosvete in zlasti ljudske univerze na vasi in v industrijskih središčih bo ministrstvo prosvete podprlno, pridržavačoj si pravico, da potruje e ustanavljanje posameznih ustanov, kakor tudi pravico nadzorstva.

§ 157. V sporazumu z ministrom vojske in mornarice, ministrom trgovine in industrije ter ministrom socialne politike in narodnega zdrava in v soglasju s predsednikom ministrskega sveta bo izdal minister prosvete uredbu, s katero se bo do-kladi postopek in navodila za združitev celokupne državne in privatne akcije za narodno prosveto.

Sibirski mraz v Ameriki

Chicago, 20. dec. s. Po vsem srednjem zapadu in severozapadu Amerike divja zmrznjena vihar, ki ga spremlja nenavadno hud mraz. V Chicagu je zmrznilo 20 oseb. 300 voz cestne železnice je zaradi poned- skočilo iz tira. V Montrealu je baje padla temperatura na 40 stopinj pod ničlo. Tu- di v južnih državah beležijo mraz, kakor ga že dolgo ne pomnijo.

Mraz v Nemčiji

Augsburg, 20. decembra. o. Na svrabki planoci je zavladala izredno ostra zima. Toplo-mer je padel 18 stopinj pod ničlo. V višjih krajih kaže oplo-mer celo 20 stopinj pod ničlo.

Častni večer Glasbene Matice

Velika dvorana Uniona se je sinoči do 20. napolnila. Sprednje vrste so zaseli najodličnejši predstavniki ljubljanske družbe. Razpoloženje v dvorani je bilo nad vse ugodno, pol svečano, pol domače. V močnih povdarih je župan dr. Puc tol-malil pomen velikih uspehov Glasbene Matice v Franciji. Njegovi zahvali v imenu Ljubljane in domovine se je obinostvo pridružil z dolgotrajnim ploskanjem. Ko je zbor dovršeno odpel marseljezo, je go-spod prof. Pretnar v daljšem govoru opisal turnejo Glasbene Matice v Franciji, nje no pot od uspeha do uspeha. Zbor Glas-bene Matice je nato odpel del svojega krasnega francoskega programa. Za vsako pesem se je oddolžilo občinstvo z navdu-šenim odobravanjem.

Predsednik Glasbene Matice g. dr. Vla-dimir Ravnihar je v svojem govoru izra-zil zahvalo vsem oddičnim našim prijate-ljem, ki so Matici utrli pot v Francijo. In enako simpatično se je občinstva dojmih tudi zahvala prof. dr. Pretnarju, zborovod-ji Poliču, zboru in požrtvovalnemu potne-mu maršalu Mahkoti. Seveda je bilo tudi mnogo odbravanja, ko je govornik izrekel hvalo mestnemu županu in vsej beli Ljub-ljani.

Mnogo pesmi je moral zbor ponoviti, a najbolj je vsekakor ugajale Schwabova »Zdrava Marija« ter Hubanova »Gor čez izaro«. Navzočemu skladatelju dr. Schwabu so bile prirejane prearčne ovacije. Poklo-njenih je bilo več vencev in šopkov. Kratek večer poln lepote, ponosa in navduše-nja.

Viharji in sneg v Tunisu

Tunis, 20. decembra. o. Ze dva dni divja v Tu-nisu strahoviti vihar. V okolini Kefa je padlo na bilježih vrhovih za 5 centimetrom snega. Zorac razbarabnega morja so imeli parniki večke za-mude.

Madžarska delegacija za haasško konferenco

Budimpešta, 20. dec. g. Belgijski mini-strski predsednik Jaspas je brojavno po-vabil madžarsko vlado, da se udeleži II. haaske konference. Grof Bethlen je sporo-čil Jasparju, da bodo razen njega zsto-pali Madžarsko v Haagu zunanji minister Valko, finančni minister Wekerle ter biv-ši finančni minister Koranyi. Grof Bethlen je sporočil sestavo madžarske de-legacije danes parlamentu in izjavil, da bo delegacija po konferenci v Haagu od-potovala na zasedanje Sveta Društva narod-ov v Zenevo.

Izvedba zakonskih določb

§ 158. Obvezni 8 letni pouk se prične izvajati s prihodnjim šolskim letom 1930-31 postopnjema po čl. 8. tega zakona, nadal-u-je se na sedanjem številu let obveznega šolanja, predpisanega po dosedaj veljav-nih zakonih.

Sedanji razredi ponavljalnih in nadalje-valnih šol se iznajo, dokler se ne bodo mogli v posameznih krajih pretvoriti v razrede višjih narodnih šol, prilagoditi temu zakonu kot višji razredi narodnih šol s skrajšanim poukom.

§ 159. Do pričetka prihodnjega šolskega leta izvrše pristojne oblasti vse priprave, ki so v smislu tega zakona potrebne, da se more pouk pravilno in neovirano pri-četi, pravočasno in tako, kakor ta zakon določa.

§ 160. Novi krajevni šolski odbori se osnujejo v smislu tega zakona najkasneje v dveh mesecih po njegovem uveljavl-enju.

Madžarski zunanji minister v Parizu

Paris, 20. decembra. g. Madžarski zuna-nji minister Valko je danes obiskal zuna-njega ministra Brianda in ministrskega predsednika Tardieua. Kot namen Valko-vega bivanja v Parizu navajajo, da se hoče informirati o francoskem stališču v repa-racijskem vprašanju ter obenem poučiti fran-coške kroge o madžarskem stališču v tem vprašanju.

Zasobne šole

§ 164. Izjemoma od čl. 1. tega zakona morejo privatne narodne šole, ki obstoje na dan uveljavljenja tega zakona, še na-dalje obstajati, ako se najkasneje v štirih mesecih po uveljavljenju tega zakona v vsem prilagode njegovim predpisom.

Izbira učiteljev privatnih narodnih šol je podrejena odobrenju ministra prosvete.

Novo zasedbe narodne šole se ne morejo otvarjati niti obstoječe premeščati iz kraja v kraj.

Italijansko posojilo madžarski banki

Rim, 20. decembra. AA. Službeno se potruje vest, da je »Banca Commerciale Italiana« do-voli-la »Italijansko-Madžarski banki« v Budimpešti po-sojilo v znesku 2 milijona dolarjev. Posojilo se bo obrestovalo s 7 in pol obrestmi.

Rusko prodiranje v Mandžuriji

Nanking, 20. decembra. o. Iz kitajskih virov do-znavajo, da sovske čete, ki jih povojnojni su-prednik preltni. ent. pogajanj se nadejše napra-dajo in zasedajo kitajska mesta.

Moskva, 20. decembra. AA. »Tas« poroča. Ki-tajskemu odposlancu, ki se sodaj nahaja v Heba-rovskem, je bilo uradno sporočeno, da sta Rodin in Denisov imenovana za savnetalja vzhodno-ki-tajske železnice.

Eksplodzija na parniku

Groningen, 20. decembra. AA. V satnajnem pri-stanišču je eksplodiral kotel visločca. Štirje mo-rnarji so bili ubiti, več hudo ranjenih. Nekoliko hiš v bližini je bilo porušeni.

Čreda volkov napadla avtobus

Rim, 20. decembra. s. »Popolo di Roma« poroča, da je v bližini Falerna napadla čreda volkov avtobus. Šofer je s strelji iz re-volverja ubil enega volka, več pa jih je ranil, nakar se je krdelo razbežalo. V Banek-kih se je potopil ribiški čoln, pri čemer sta vtivila dva ribiča.

Enodnevni tečaj za požlahtnjevanje kostanja v Stari Loki

Stara Loka, 17. decembra

Polez zastopnikov starošolske Kmetijske zadruge in lepe udeležbe kmečkih gospo darjev iz Stare Loke in malone vseh bliž-nih vasi, pa tudi po 1 in 2 uri oddaljenih go-revc iz Krizne gore, Sv. Andreja, Sv. Ožbota, Gabrovskega in priševce iz Selške in Poljanske doline se je vršil v nedeljo dopoldne v Vinklu pri Logodru lepo uspeli tečaj za cepljenje našega domačega kostanja z maronilem, za dosego pieme nite sadne vrste. Predavanje in z njim združene praktične demonstracije je vodil oblastni šolski referent v p. in predsednik ljubljanskega Sadjarskega in vrtnarskega društva g. Josip Strekelj. Za udeležence je bilo pripravljeno dovolj kostonjevih ce-pičev in zadostno število dvoletnih in večletnih do 20 cm dolgih mladik z lubom za pripravo podlage.

Vodja tečaja g. Strekelj je uvodoma podčrtaval, da se je cepeljenju kostonja, ki ga je v naših gozdovih povsod dovolj, po-svečalo vse premože važnosti. Ta panoga kmetilstva se je le preveč zanemarjala in se gojitve kostonja ni dvignila do višine, ki lo sad po gospodarskih vidikih zasluži. Ne samo, da se s široki cepeljenja skoroda krijejo z enoletnim izkupičkom prodanega plodu, bi ekonomična izbira kostonja nu-dila lastnikom trajni materialni donos. Sadu se ne bi uvažalo iz tujih krajev in bi lahko naša dežela služila kot tržišče pokrajnam, ki jim podnebje in zemlja ne dopuščata uvedbe znanstvene in uspešne gojitve te kmetijske panoge. Treba je le resnega začetka, vztrajne volje in tekem nekaj let bodo naši gozdovi kmečkimi go-spodarjem viri tepli dohodkov. Naši kraji so kakor nalašč, da se napredka željni gospodarji uveljavijo s preceptivno ko-stanjem in utrnejo pot ledini s svojimi zgle-dom. Poskusi na ljubljanskem Rožniku, Črnomlju, Metiki, Dragutaju in drugod so se izvršno obnesli. Ugodno je, da cvete kostonj in pozni pomladi in mu zato po-mladnike megle ne morejo škodovati. Tudi lupinasto sadje zasluži, da zavzame v narodnem gospodarstvu ono mesto, ki mu po njegovi produktivnosti pripada.

G. Strekelj je nato prikazal na praktič-nih vzgledih način dvoje vrste cepljenja: za-lubno in piščano, ki so ga udeleženci tečaja zaradi enostavnosti kaj hitro do-umeli, še posebno ko so s cepilnimi noži, cepiči in podogami praktično preizkusili oba načina požlahtnjevanja.

Po skoro trurnem vezbanju se je tečaj v zadovoljstvo udeležencev in upamo tudi g. predavatelja — uspešno zaključil.

Učiteljska stanovanja

§ 173. V vaseh, kjer šola nima stanova-nja, plača občina vsakemu učitelju po 150 Din na mesec.

§ 174. Stanarina po §§ 29, 84, 118, in 173 tega zakona pripada učiteljem od 1. aprila 1. 1930. ter se ima takoj po objavi tega za-kona vstaviti od občinskih uprav v odgo-vorilne občinske proračune.

§ 175. Stanarina za šolske nadzornike po § 84. in 118 tega zakona plačajo občine v katerih je sedež šolskega nadzornika.

Prehodne določbe o šolskih nadzornikih

§ 178. Dokler ne bo zadostnega števila kandidatorov za banke in sreske šolske nadzornike s kvalifikacijami po tem zakonu, se morejo na ta mesta imenovati tudi kandidati z nižjim tečajem višje pedagoške šole, ki so se odlikovali v svoji službi ter službovali kot sreski nadzorniki na manj štiri leta. Prav tako se morejo imenovati učitelji narodnih šol z najmanj 15 let državne službe, ako so se odlikovali s svo-im delom v šol in narodni prosveti. Prejemali bodo vse prejemke po § 118. tega zakona.

§ 179. Dokler se ne izpolnijo mesta sreskih nadzornikov v smislu tega zakona, je pooblaščen minister prosvete, da more v posameznih srezih poveriti izvrševanje te službe šolskim upraviteljem. Za ta čas bodo ti upravitelji oproščeni pouka v raz-redu, vendar pa vrše dolžnosti upravitelja šole in obdrža vse pravice, združene z izvrševanjem te dolžnosti.

§ 181. Minister prosvete je pooblaščen, da v roku dveh mesecev po uveljavljenju tega zakona izda splošni pravilnik o njego-vi uporabi.

Prehodne določbe o šolskih nadzornikih

§ 178. Dokler ne bo zadostnega števila kandidatorov za banke in sreske šolske nadzornike s kvalifikacijami po tem zakonu, se morejo na ta mesta imenovati tudi kandidati z nižjim tečajem višje pedagoške šole, ki so se odlikovali v svoji službi ter službovali kot sreski nadzorniki na manj štiri leta. Prav tako se morejo imenovati učitelji narodnih šol z najmanj 15 let državne službe, ako so se odlikovali s svo-im delom v šol in narodni prosveti. Prejemali bodo vse prejemke po § 118. tega zakona.

§ 179. Dokler se ne izpolnijo mesta sreskih nadzornikov v smislu tega zakona, je pooblaščen minister prosvete, da more v posameznih srezih poveriti izvrševanje te službe šolskim upraviteljem. Za ta čas bodo ti upravitelji oproščeni pouka v raz-redu, vendar pa vrše dolžnosti upravitelja šole in obdrža vse pravice, združene z izvrševanjem te dolžnosti.

§ 181. Minister prosvete je pooblaščen, da v roku dveh mesecev po uveljavljenju tega zakona izda splošni pravilnik o njego-vi uporabi.

Agrarna reforma v Dalmaciji

Zagreb, 20. decembra. n. Nocošnje »Novo-ste poročajo iz Beograda: Podznan split-ске občine dr. Bulić ki se še vedno mudi v Beogradu, je na vprašanje novinarjev, kaj je z agrarno reformo v Dalmaciji, izjavil: Po vsem, kar sem mogel zvedeti v času mo-lega bivanja v Beogradu, se ima v najkraj-šem času rešiti dalmatinsko agrarno vpra-šanje. To je skrajno potrebno. Dobro na je bilo, da se je definitivna rešitev tega vpra-šanja zavlekla ker so preli politične stran-ke sramotile ureditve agrarnih odnošajev v Dalmaciji za svoja politična gesla. Sedaj se zadeva proučuje trezno in s pravno-gospodarskega stališča. Povodom moje av-dijence pri Nj. Veličestvu, me je kralj vprašal za agrarne razmere v Dalmaciji ter pokazal veliko zanimanje za to zadevo.

Naši kraji in ljudje

Proslava 40 letnice socialnega zavarovanja

Letos poteka 40 let, odkar sta stopila v veljavo na ozemlju sedanje dravske banovine zakon o bolniškem in zakon o nezgodnem zavarovanju. Uveljavljenje obeh zakonov je bilo nedvomno važen socialno kulturni dogodek, ki je odločilno vplival na nadaljnji razvoj gospodarske in socialne politike. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani bo proslavil ta jubilej štiridesetletnice soc. zavarovanja danes v uradovi dvorani, Miklošičeva cesta 20.

Dnevni red proslave je naslednji: na slavnostnem zborovanju s pričetkom ob 9. dopoldne bodo govorili komisar urada g. M. Krek (ob 4-tnici), ravatelj urada g. dr. J. Bohinjec (razvoj in sedanje stanje socialnega zavarovanja) ter še dravniki g. dr. I. Zajec (zdravniška služba v soc. zavarovanju). Ob priliki te proslave bo urad postavil tudi videen spomenik na ta jubilej s tem, da bo ustanovil poseben »Protituberkulozni fond«.

V zvezi s to proslavo se bo vršilo predvsem ob 20. v uradovi dvorani zdravstveno predavanje röntgenologa g. dr. Hebeina »Bolezni pljuč v filmu«. Predavanje bodo nazorno pojasnjevale številne skopične slike, izgotovljene na podlagi röntgenoških slik. Opozorjamo na to predavanje g. zdravnike kakor tudi zavarovane člane urada, ki bodo imeli priložnost oledeti si razna tuberkulozna obolenja pljuč, kakor jih kaže röntgenov aparat. Predavanje je namenjeno najširšemu krogu občinstva. Vstop prost.

Leopred in nazorno sliki o poslovanju urada bo nudila razstava, ki bo priredil urad danes in jutri v dvorani urada. Razstavljene bodo slike uradovih ambulanz, razstavljeni ostali zdravstveni napravi, razni statistični pregledi, grafikon o gibanju članstva, obolenjih, pregled raznih datatev članom ter drugih podatkov soc. zavarovanja. Razstava bo odprta danes od 14. do 18. in jutri od 8. do 12. Jutri od 10 do 12. bodo vsakomur na vooled tudi zdravstvene naprave urada, ambulatorij in fizikalno zdravilišče. Nameščenci bodo zainteresent na razpolago s poliasnil. Vstop na razstavo kakor tudi za oled zdravstvenih naprav urada bo vsakomur prost.

Dvorni svetnik dr. Josip Kotnik, ki je bil 11 let sodni predsednik v Celju ter je 12. t. m. stopil v pokoj, kar smo že poročali.

Sokolu Viktorju Breskvarju

Ježica, 19. decembra
Na Sokolskem domu le črna zastava... Sokol na Ježici oplakuje Tvoji nenadomestljivi prerani odhod. Saj si mu bil do zadnjega diha, vseh 10 let vzoren član, ves čas si ga podpiral kot zanesljiv stebra, nalmočnejše baš tedaj, ko so drugi omahovali. Med prvimi si Ti uvidel potrebo sokolovanja v mračnih razmerah Ježice in, dasi samo gost v tel. Ti je bila bolj pri srcu kot mnogim domačinom. Ko so drugi po prevratu šele razmišljali, je li res dolžnost Ježice, da se i ona prerodi jugoslovensko, napredno, sokolsko, si Ti že držal v rokah gotov načrt in ga izpeljal! Br. Viktor, Ti si — in to naj zdi izve obojna stran Ježice — eden najlepših in čistejših soustanoviteljev nlelega Sokola. Dasi odlični sokolske poročice, si nam bil vsem delavcem in kmetom, sokolsko enak, res brat med brati Zares, mi nismo imeli točnejšega primera, kako se ponahat inteligent v ostali masi naroda, da ne boš kazal, da si višji od nje. Vesten v vsakem sokolskem poslu si vrnno vršil revizijsko službo, predsedoval si sokolskemu zdravniškemu odseku bil instruktor mladim funkcionarjem itd. A najbolj si se braval za procvit kletnice. Nehot prirnernih knjig si li poklonil nešteto navodil si li dal. Gimotno si velikodušno podpiral Sokolove srečolove in tombole, marsikdaj si se spomnil naraščata in mu omogočil letne, a povratitna in obilna je podpora, ki si jo proži! Sokolskemu domu.

Bil si, skratka, Sokol z dušo in srcem z znanjem in sredstvi, vedno na mestu, vedno ves naš V imenu Idele, ki si li vemo služil in Ježice kjer si li gozil, sprejmi prirnanje in sokolsko zahvalo. Naj Ti bo pokolen sem duh Tvoji na nai se veseli v svetliše Trstve Misli na Ježice — kjer prisoten v svetlem spominu in krasnem vzgledu sokolov dalje v korist našega dragega Sokola.
Zdravo, Viktor!

Cene govorijo

da smo najcenejši v vseh oblačnih potrebščinah. Oblike, suknje, double štofe, perilo, pletenine, trikotaže, rokavice, nogavice, športne čepice itd. kupite pri nas po najnižjih cenah in v veliki izbiri.

A. Presker

Sv. Petra cesta štey. 14

Jubilej rudniških poduradnikov in delavcev

Trbovlje, 20. decembra.
Menda ga ni nevarnejšega in napornejšega poklica kakor je rudarski. Rudar je izpostavljen dan za dnevom nevarnostim, ki mu ogrožajo zdravje in življenje. Svoj poklic izvršuje v mrazu, v vročini, v vodi, v blatu in prepihu; ogrožajo ga nevarni plini in zemeljske plasti. Iz vsch kotov, iz vsake razpoke preži nanj koščena žena — smrt. Ko odhaja na delo, je njegovo slovo od družine težko, ker ne ve, če se ne poslavlja poslednjikrat.

Rudar hitro izčrpa svoje moči, zgodaj obnemore. Redki so oni, ki dočkajo starost in redki so jubilarji v rudarskem poklicu. Tem pomembnejše je tedaj slavlje, ako praznuje rudar 40 letnico svojega dela. Letos praznuje ta redki jubilej pri trboveljskem rudniku 12 uslužbencev poduradnikov in delavcev, in sicer: Franc Kramar, poduradnik, Ivan Kranjčič, poduradnik, Leopold Medvešek, poduradnik, Karol Fabjan, poduradnik, Ivan Levac, poduradnik, Franc Mastnik, poduradnik, Ivan Češnja, poduradnik ter delavci Jakob Restar, Leopold Gornik, Anton Veligovšek, Anton Pajer in Andrej Burja.

Rudniška uprava je upoštevala njih dolgoletno zvesto in naporno službovanje in jim v znak priznanja podelila posebne nagrade, in sicer poduradnikom po 1000 Din, delavcem pa po 500 Din.

Jubilantom čestitamo k redkemu slavlju tudi mi in jim kličemo: »Na srečo!«

Perilo za gosnode

bela šilona, odir in popehli srnjce z 2 ozveztrkoma od navodnih do najljepših kvalitet, najmodernejših vzorov, spalne srnjce, spodnje gradl in bathent hlače, vseh vrst trkot perilo, kravatice, šale, nogavice kakor vse modne potrebšline po jako nizkih cenah defite edino le pri: F. in I. GORIČAR, Ljubljana, Sv. Petra cesta 29.

Nesreča v tovarni »Titan« v Kamniku

Kamnik, 20. decembra
Včeraj dopoldne ob 8.45 se je zgodila v tovarni »Titan« nesreča, ki bi lahko zahtevala večje človeške žrtve.

Vrtil se je pregled in kolovadca novo postavljena Diesel-motorja. Motor je že nekaj časa brezhibno deloval, ko le nenkrat nastala silna detonacija. V prostoru, kjer je stal motor, sta v kritičnem trenutku bila uradnika tovarne g. Srak in Pirce ter ključavničar in strojniki.

Iz do sedaj še neznanega vzroka se je razletela jermenica 400 mm širine in 1750 mm premera v več kosov. Del jermenic je zadel g. Vladimira Sruka z vsjo silo v levi bok, dočim so ostale tri osebe nepoškodovane.

Strojnik je takoj ustavil motor, ne da bi vedel, kaj se je zgodilo. Po nekaj korakih se je g. Srak zgrudil na tla, vendar je bil še pri zavesti.

Ponesrečenca so takoj z avtom, v katerem se je pripeljala komisija, oddeljali k zdravniku v Kamniku, ki je ugotovil nestrane krvavitve. G. Sruka so izročili v domačo oskrbo.

Nesreči, mogoče tudi smrti. Je za las ušel uradnik g. Pirce, ki se le sklonil ravno v hipu, ko je v smeri nani letel ca 50 kg težak odlomljen del jermenic.

Zaradi katastrofe je nastala v zidu zelo velika luknja, ki jo je povzročil ali kak kos jermenic ali pa 20 cm širok jermen, ki je bil tudi preazan.

O vzroku nesreče in o stanju ponesrečenca so se po mestu razširile zelo različne vesti, ugotoviti nam le treba, da bo vzrok nezgode skušala nati komisija iz Ljubljane. Stanje simpatičnega Sruka pa ni tako oburno, kakor se je govorilo.

G. Sruku želimo skorajšnje okrevanja.

Naznanilo!

V podpriščju hotela MIKLAČ sta pripravljena dva prav lepa lokala, prikladna za društvene in klubove seje, zborovanja in predavne kakor tudi za posamezne zaključne družbe.

Centralna kurjava, elektrika. Lokala sta veslej brezplačno na razpolago. Rezerviranje se prosil telefonirati na št. 2737.

Izvrstne pijače in zaeno dobra kuhinja z najnižimi cenami. 17067

Prvi sneg

Ljubljana, 20. decembra

Dočim smo Miklavža praznovali še brez snega in se pogovarjali, da ga ne bonio imeti najbrž do Novega leta, se je tekom včerajšnje noči nenadoma preokrenilo in so med burjo priplesale izpod sivo zastega neba na zemljo snežinke. Že zvečer, komaj so se vzgale luči, je bilo opaziti nagajivo igro do takrat še redkih snežink, ki so se tekom noči pomnožile, da je bilo jutraj na tleh že vse belo.

Kar nekam radostni so gledali jutraj ljudje skozi okna in hiteli na cesto, kakor preroreni, očitno veseli spremembe. Pesebno mladina je bila vesela snega, kalji z njim se odpira smučarjem, sankarjem in pa seveda tudi drsalcem vse druge žiljenje. Skoro bo tu prava zimska radost in bo veseliga življenja vespovsod več kakor ga je bilo doslej. Sneg je padel na suho zemljo, zato je upati, da nam ostane zaenkrat še prihranjena odurna brozga, ki pa je letos brzkone tudi ne bomo pogrcšali. Naše vrle gospodinjice pa so dobile skrb za kurjavo, ki so si seveda deloma že nabavile, a lo bo vendarle zmakalo, zlasti če pritisne tak mraz, kakor se le uveljavil lani. Upajmo pa, da nam bo narava letos bolj naklonjena. Hudo je tudi onim, ki jim slihi mraz in mokrota skozi luknje v čevlje. Slabi časi so, povsod pramanjkanje dela in zaslužka, zato revežev, ki si ne morejo oskrbeti dobrih, trdnih čevljev, nikjer ne manjka.

V barakah in slabo zakurjenih stanovanjih se bo šele sedaj v snežen; zimi prav občutila vsa mizerija, ki tare reveža.

Koledarski pričetek zime je jutri na sv. Tomaža dan, dočim je astronomski šele v nedeljo ob 8.53. Mnogi ujbiljejo, koliko časa bo trajal in kakšen bo mraz. Stofna vremenska prakika je letos uzanija, ko le za danes 21. decembra napovedala snež. Pristavlja pa tudi, da proti koncu leta nastopi precej hud mraz . . .

Jutranja vremenska poročila so naslednja:

Na Gorenjskem: Jesenje — 2° C, sneži; Kranjska gora — 6° C, sneži; na Planici in okrog Erjavceve kočice dobra smuka; Bohinjska Bistrica — 1° C, snega 3 cm, Kamnik — 1° C, sneži.

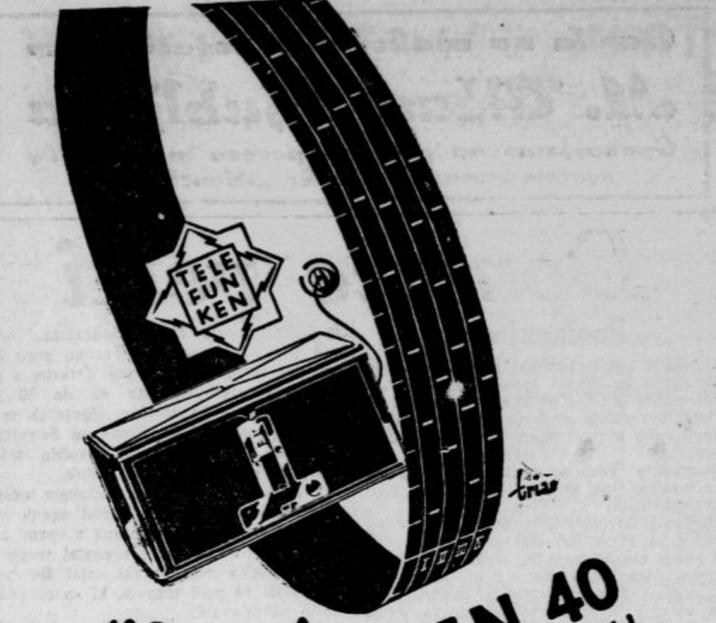
Na Dolenjskem: Kočevje — 2° C, snega 10 cm na prostem; Novo mesto 0° C, snega 4 cm; Št. Janž na Dolenjskem — 1° C, sneži.

Na Štalskem: Maribor — 1° C, snega 3 cm; Celje 0° C, sneži; Dravograd — 4° C, snega 3 cm; Lutomer — 2° C, oblačno.

Za praznike priporočila gostilna „FAJMOŠTER“ sledeča vina:

namizno belo	Din 12.—
črno stotelo	» 12.—
bizelje	» 14.—
cvitec	» 16.—
portugalka	» 16.—
rizling	» 16.—
burgundec	» 20.—
silvancec	» 22.—

Poln želodec, meredna vrenja v debelom črevesu, odeblosti jeter, zastajanje žolča, bodljaje, tesnoba v prsih, močno srčno utripanje odpravi naravna »Franz Josefova« grenčica in zmanjša tudi naval krvi na možgane, oči, pljuča in srce. Zdravniška mnenja navajajo uprav presenetljive rezultate, ki so jih dosegli pri ljudeh, ki morajo mnogo sedeti, s »Franz Josefovo« vodo. »Franz Josefova« voda se dobi v vseh lekarnah drogerijah in specerijskih trgovinah.

Radio izpopolnjen!
TELEFUNKEN 40
SPREJEM EVROPE Z IZLOČEVALEM POSTAJ
NIČ VEČ ISKANJA — SAMO SE NARAVNANJE.
ZAHTEVAJTE BREZPLAČNO VELEZANIMIVO BROŠURO

Nevaren tat in vlomilec

Ljubljana, 20. decembra

Po okolici Ljubljane in v kamniškem okraju se potepa še nekaj tednov izredno drzen in spreten vlomilec, ki ga orožniki zaman zasledujejo. To je baje okrog 30letni možki, ki se vozi najraje s kolesom in prihaja zdej v to, zdej v drugo vas. Nevarno se prikaže pred nočjo in se zgleda v tej ali oni gostilni, kjer podrosi za prenočišče. Povsod skoro je gostoljubno sprejet, kar pa neznanec slabo poplača. Pončič izgine, z njim vred pa ta ali ona vrednost. Ponoči, ko vse spi, se neznanec spravi na tatinski posel. Drzni vlomilec, ki je imel v vseh primerih srečo, je izgubil vedno brez sledu ter se je spet pojavil naslednji dan daleč proč od kraja, kjer je bil na nosu preteklo noč.

Pred nekaj dnevi se je drzni svedrovec polavil v gostilni Franceta Vidaliča v Donzalah. Zjutraj, ko so hoteli domači po prislu, je ugotovila gostilničarka, da je bilo pomoči vloženo v stanovanjske sobe, odkoder je tat odnesel zlato zapestno uro, par uhanov, dragocen prstan z briljanti, zlato ovratno verižico, nekaj cekinov in več drugih dragocenih predmetov.

Isti tat je obiskal še prihodnjega dne gostilno Marije Gregorinove v Trzinu. Vdri je v stanovanjsko sobo, vzel zlato uro in nekaj drohčja, nato pa je izginil brez sledu. Orožniki, ki so bili o vlovu takoj informirani, so se podali v vse okoliške vasi na zasledovanje, vendar brez uspeha. Kakor v prejšnjih primerih, jo je tat tudi tedaj odkuril še pravočasno in se podal na pokone najbrž zopet v ljubljansko okolič; izključeno pa ni, da se je odpravil naprej in preži na ugodne tatinske prilike kje v okolici Kamnika.

Ali ljubite dobro štivo?

Potem pišite upravi revij »Dobri prijatelj« in »Naš obzor«, v Ljubljani 291, da Vam pošlje eno številko brezplačno na og'ed.

Primorske novice

Na letališču na Rojcah pri Gorici je pred nekaj dnevi izbruhnil požar, ki je napravil na hangarjih precej škode. Ozenj je povzročila najbrž nerednost vojakov, ali po stari navadi, so aretirali vse ljudi, ki so šli za časa požar po cesti v okolico.

Giuseppe Goxoli je bil v Bovcu občinski komisar. Poneverjal je zaupani mu čenar in deal občini tako škodo, da so ga morali postaviti pred sodnike. V Gorici je bila sedaj že druga razprava proti temu občinskemu predstojniku, pa je bila prelozena udi ta.

Srednješolski dijak v Gorici so vprizorili veiko demonstracijo proti ravnatelju Trešnjam, ker le na nekem zborovanju izrekel dvom o pravem italijanskem čuvstovanju goriških Italijanov. Dižaki so kričali in razbili s kamenjem vse šipe na gimnazijskem poslopiju. Ko so to opravili, jih je policija razgnala.

V tržaški luki je bilo meseca novembra skupnega promet 4.677.298 kvintalov npram lanskemu novembru s 4.976.437 kvintalov. Promet je padel za 300.000 kvintalov. Pri met v Benetkah izkazuje mesec za mesecem in tako tudi za november znaten narastek.

Češkoslovaški konzul J. Skarlandt v Trstu izda v kratkem zveček penezj pod naslovom »Italijanski profili«. Pesnik opeva Trst, Devin, Piran, Koper z Nazarijem Saurom, vojaško pokonašišče v Radipulji (Sredi polja), Benetke itd.

Taksa na tute nanise (med katere se šteleta tudi slovenski) se omoetori. Dolej je bila nad normalno početvorjena. Oblast zahteva od prizadetih, da odstranijo do konca leta tuje napise, da ne zapadejo pvišeni taksf.

rec. Ko se je mudil prefekt Dompleri v Idriji, le obljubil upokojencem svoja pomoč, da se pokojnine uredijo zakonito zadovoljivo za rudarje, dobivalo pa sedaj po vrsti knjižice z znižano pokojnino.

Senožeče so se popolnoma izpreobrnile, odkar je propadla pivovarstva. Promet je izgubil v Senožeče sličijo mirni gorski vasi. Vse se seli v Ameriko.

Stara šolska peč je zakrivila ozenj v župnišču v Dutovljah na Krasu, kjer sta bila nastanjena dva razreda ljudske šole. Poslovje je pogorelo do tal.

Ozkotirna železnica Kobaričsedaj je v likvidaciji. Tir je prerezal najlepše polje v Sužidu. Oškodovani posestniki še dolgo časa zaman čakajo na odškodnino.

Cerkiljanska mladina se vedno bolj izseljuje. Nedavno sta odšli dve skupini fantov v Belgijo, pripravljalo se na odhod še štiri skupine. Iz Zadlopa pri Črnem vrhu je odšlo v tužino zopet sedem mož in fantov. Videti jim bodo še družji. Iz Št. Vida pri Vipavi je odšlo v Argentino že 30 domačinov. Sedaj se odpravlja ta nekaj deklet.

Pri posolilnici v Rovinju (Cassa rurale) so razkriji primanjkljaj tri sto tisoč lir. Pozvan je bil dr. Senjan, kot izvedenec pa le tudi on ugotovil ta primanjkljaj. Proti upravitelju je uvedeno sodno postopanje.

Z vseh strani vinorodne Istre se čuje enaka pritožba, da mi vinskih trzovcev, letošnja kapljica je izborna ali kam jo prodati? Cena vinu je nizka od 1 lire do 1 lire 20 cent. za liter. Trud in stroški za vinograde letos ne bodo plačani.

Pravoslavni Miklavž v Beogradu

Beograd, 19. decembra

Pravoslavni sveti Miklavž, — sveti oče Nikola, ki ga na današnji dan, 19. decembra, z neprekosljivo verno proslavlja pol Beograda! Svetnik nebeški, ki mu beogradski otroci ne nastavlajo, kakor pri nas, peharjev, da vanje nasule lešnikov, orehov, sladkih suhih smokev in rozinovih potiček, nego svetnik veselja za vse, kakor za mladino, tako tudi za starino, svetnik, ki v njegovo čast in slavo patriarhalne beogradske družine oblože domačo mizo z vsemi mogočimi kulinaricnimi dobrotami (za mile in drage goste brez razlike starosti in spola) in ki ob njegovih proslavi pridelo na svoj račun še prav posebno naš slavnj cigan-muzikantje s Čubure in Jazratam Male . . .

Proslava Beograščanom tako zelo priljubljena svetnika je padla letos v okvir zimske idile z zasneženimi ulicami, s snegom obloženimi strehami in z vrščanjem po klancih sankajočih se otrok. Ko je prejšnji večer pričel padati snež, je marsikateri Beograščan, z nožem sklonjen nad pobrcavajočim krulčim pujskom na dvoirišču (da bi drugi dan na mizi poleg pice, rakije in vina bilo tudi nekaj svinskega obilčja!) veselo vzklilkil sam pri sebi: »Pa tako i treba — sveti Nikola bez snega ne valja!« In je potemtakem čisto v redu, da se je preko noči naletole snega toliko, da se danes Beograd po pravici lahko imenuje beli grad . . .

Terazite v belem zimskem lesketanju . . . a po ulicah žurni koraki veselo razpoloženi dam, damic in gospodov. Tradicionalno romanje od »slave«, na »slavo« se je začelo Čeveljički in škorenjički dam in damic se utrezalo in škljopočejo v topečem se snegu, oči žarijo od veselja in nozdri se širijo, vzmiravajo . . . Vonj po pečnem pujsku se je odnekod pomušal s hladnim zimskim ozračjem . . . O, ljubke Beograščanke in zastavni fantje Beograščani — kaj vse vas še danes čakal . . . »Srečna vam slava! Srečna vam slava!«

In sladki kompoti, kolači, torte, vino, rakija, pečeno prasa, črna kava. Ob zvokih ciganskih gosli in kontrabasa kola, veselo, noskočno srbsko kolo . . . In spet kolača, rakija, vino . . .
A jutri, preljudi kristjani — maček! —

Dražestna, živahna Ufa premiera! ob 4., 6., 8. in 9.
Lillian Harwey in Igo Sym
v filmu veselja, ljubezni in mladosti
Če pokloniš svoje srce . . .
Elietni kino Matica
Telefon 2124.

Darila za vsakočar v božati izbiri
M. Tičar, Ljubljana
 Opozarjamo na polnilna peresa in svinčnike svetovnoznane znamke „Montblanc“

Domače vesti

Pomagajte!

V temnih, mrzlih barakah se stiskajo eden k drugemu in čakajo prezbili in lačni na žarek solca. Na košček kruha. Na tisoče jih je bednih, v dušah užaljenih otrok, ki sanjajo o topli sobi, o razsvetljenem božičnem drevescu.

Pomagajte! Vsak po svoji moči! Nihče naj ne gre mimo brez daru za revne otroke, vsaj za eno žemljo!

Meščani! Slovenci! Zrtvujte za revno dečo, zrtvujte za zdrav naraščaj našega naroda! Naj posije vsaj za trenotek — žarek svetlobe v duše naših najmlajših v času, ko bo za bolj srečne otroke zažarelo po svetlih palatah, zakurjenih sobah božično drevo. Pomnimo! Kar damo njim, smo dali za bodočnost našega ljudstva! In ne pozabljajmo; naša sveta dolžnost je, da se srčnejši oddolžimo onim katere je težka usoda pahnila v mraz in lakoto.

Mladinski urad mestnega magistrata je postavil na Marijinem trgu božično drevo, da opomni someštane na ono bedno dečo, ki nima iste sreče, da bi si razrezlo svoje duše doma ob razsvetljenem božičnem drevescu. Ob drevescu je paviljon, v katerem se sprejemajo prostovoljni darovi v denarju, blagu in živilih. Darovi se sprejemajo tudi v mladinskem uradu mestnega magistrata soba št. 43 II. nadst. vsak delavnik od 9. do 13. Nad kavarno Emona visi velik transparent, ki opozarja občinstvo na dobrodelno akcijo mladinskega urada mestnega magistrata.

Ljubljane! Odprite svoja srca in pokazite, da vam je bodočnost naše dece velik zaklad in skrb za to dečo sveta dolžnost.

• Krall za Reiso spomenik. Ceneč za službo pokojnega dr. Reisa za jugoslovanski narod, je krall odredil, da se odboru za postavitev spomenika izplača 5000 dinarjev kot njegov prispevek.

• Diplomirala sta na Juridicni fakulteti ljubljanske univerze gg. Erno Rodman iz Vipave in Franjo Peterca iz Zadvara. Cestitamo!

• Izpremembe v državni službi. Za defenzivna sodna pripravnikar sta imenovana Josip Kokalj in Leopold Smal. Premješeni so cariniki: Nikola Albanec iz Zagreba in glavni carinarnici v Ljubljani, Vladimir Arko istotako iz Zagreba v Ljubljano. Božidar Milivojević pa iz Novoga Sada k carinarnici v Gornji Radgoni.

• Nov sodni tolmača. Za sodnega tolmača nemškega in italijanskega jezika je imenovan dr. Ivan Kimovec, odvetnik v Mariboru. Sodna ulica 14.

• Bolgarski vojaški ataše v Beogradu. Bolgarska vlada je prvega kraljevega adjutanta polkovnika Panova imenovala za vojaškega atašea pri bolgarskem poslanstvu v Beogradu.

• Uradni list kraljevske banke uprave Dravske banovine objavlja v 11. številki med drugim: zakon o ustanovitvi Sokola kraljevine Jugoslavije, pravilnik o banovi pravici do stanovanja, kurjave in razsvetljave in o pravici banovega pomočnika do stanovanja, nadalje pravilnik o praksi politično-upravnih pripravnikov in o opravljanju politično-upravnega strokovnega izpita.

• Zveza upokojenih častnikov, vojaških uradnikov in njih vdov se je po soglasnem sklepu članstva razšla, ker pristopilo člani 1. januarja 1930 k Društvu državnih upokojencev.

• Upravno sodišče v Celju razpisuje mesto za pisarja v 9. odnosno v 8. skupini I kategorije državnih uradnikov. Prosilci morajo imeti poleg dovršene pravne fakultete še kakšen izpit, določen v členu 4. uredbе o državnih strokovnih izpiztih v resoru ministrstva pravde z dne 3. avgusta 1926. (Uradni list z dne 13. avgusta 1926, št. 325/74) Opremljene prošnje naj se vložijo do 15. januarja 1930 pri predsedništvu upravnega sodišča v Celju.

• Planinske kočje med božičnimi prazniki. SPD naznanja, da bo Staničeva kočja o božiču otvorenja, ključ se v Ljubljani ne dobi, pač pa pri Gregorju Lahu v Mojstrani, ki bo prvo skupino smučarjev spremljal do Staničeve kočje in ostal v kočji tako dolgo, dokler ostanejo smučarji. Vsak, ki namerava na Staničevo kočjo, naj se preje zgleda pri gorskem vodniku Gregorju Lahu v Mojstrani. — Erjavčeva kočja na Vrščicu bo med božičnimi prazniki otvorena in oskrbovana.

• Smučarski tečaj v Bohinju. Pri hotelu Sv. Janez ob Bohinjskem jezeru se bo vršil smučarski tečaj pod vodstvom gosp. Kvedra od 25. decembra do 1. januarja 1930. Celodnevna oskrba s prenočitvijo v kurjeni sobi znaša 60 do 80 Din. Prilave sprejema pisarna Slovenskega planinskega društva v Ljubljani. Če ne bi bilo dovolj snega, se tečaj preloži, kar bo pravočasno objavljeno.

• Smučski tečaj na Travnici gori 912 m (gostilna Pri Lenčku) priredi ob ugodnih snežnih razmerah g. Rudolf Badjura iz Ljubljane za novince in izveščane. Skupni odhod iz Ljubljane v sredo 25. t. m. do 26.

lezniške postaje Žlebič-Sodražica, od tod peš skozi Sodražico na Travno goro 2 in pol ure (prtljaga z vozom). Oskrba s prenočitvami vred na dan 45 do 50 Din, pouk v teča v brezplačen. Povratek iz tečaja na smučeh čez Bloke in Slivnico v Cerknico. — Podrobnejše poročilo izide v listih še v ponedeljek ali torek.

• Požar v Peči. V užnosrbskem mestecu Peč je v sredo zvečer nastal ogenj, ki je uničil sedem trgovskih barak z vsemi zalozgami vred. Požar je baje nastal zaradi tega, ker je v neki baraki ostal živ ogenj. Pogorelci so mali trgovci, ki so po požaru hudo oškodovani.

• Tepen, ker je vošil dober dan. V Dugem polju je v sredo prišlo do krvavega pretepa med seljakoma Ivanom Radoševićem in Luko Baličcem, pri katerem sta se oba nasprotnika z noži obdelovala. Balič je bil aretiran, Radošević pa prepeljan v bolnico. Izjavljajo, da ga je Balič napadel z nožem samo zato, ker mu je vošil dober dan.

• Zakonski par, ki bo tehtal 370 kg. Monakovska »debla Rozi«, ki jo dobro poznajo obiskovalci ljubljanske velesjeme, se nahaja v Beogradu in se bo v kratkem poročila. Njen izvolenec je mehanik Friderik Zielmar, po rodu Dunajčan, težak komaj 120 kg. Skupno pa parček tehta 370 kg in bo torej debela Rozi v srečnem zakonu in v pravem pomenu besede predstavljala »boljšo polovico«.

Danes senzacija dneva!
 Junak, ki mu ga ni para:
TOM MIX
 v velenapeti dram
Človek brez sirahu
 Premijera ob 4, ¼, ½, ¾, in 9. uri.
 KINO IDEAL

• Osemletna deklica se zastupila z alkoholom. V Vukovaru se je odigrala te dni ganljiva otroška tragedija. Neka osemletna deklica je v sredo ponoči umrla za zastupljenjem z alkoholom. Ko je deklica bila sama doma, je našla v škrabji steklenico žganja in ga polagoma izpila. Ko se je nati proti večeru vrnila domov, je našla hčerko nezavestno. Zdravniška pomoč je prišla prepozno.

• Matera, ki hočete vcept svojim ljubljencem zanimanje za lepoto našega gozda, ki jim hočete napeljati neizčrpen vir veselja ni zabave v mlada srca, segajte po knjigi M. Jezernik: Medvedov godrnjavček, vez. 46 Din. broš. 36 Din. — Matera, vzgojitelj! Ako hočete spoznavati nevarnosti, ki pretijo doraščajoči mladini, ako hočete videti, kako se bojujejo zoper skušnjave, jim podlegajo, se dvigajo, propadajo ali se z močno kretno otresejo težkih verig, tedaj sezite hitro po knjigi Ljuba Prenner: Trojica, vez. 34 Din. broš. 25 Din. Tople čestitke, prijetne, zvenceče verze za nežna usteca ob vseh prilikah za god. rojstni dan, novo leto, božič nudí knjiga M. Grosšljeva. Mladi rod za god. vez. 20 Din. broš. 12 Din. — Zene in dekleta, ki iščete lepoto v mladosti, svežosti, čistosti svoje ga telesa, ki očete telovaditi doma sistematično po dobro preizkušnih metodah, naročite si knjigo Mila Šibar: Telesna vzgoja žene, vez. 24 Din. broš. 15 Din. Ako pristopite kot redni član Belo-modre knjižnice, dobite vse štiri knjige za 20 Din v pisarni Belo-modra knjižnica, Ljubljana, Dunajska cesta 1a/V. Za vsako posamezno, v platno vezano knjigo 12 Din doplačila.

Smučarske drese in čevlje la po meri pri "ALPINA" d. z o. z.
 Ljubljana 17. 31
 Gosposvetska cesta št. 6

• Oblike in klobuke kemično čist, barva pilsira in lika tovarna Jos. Reich.
 • Zlasti za božič se spominjamo najbednejših in darujemo Podpornemu društvu slepih, Ljubljana, Ključavničarska 3-II.
 • Pod božično drevo kaseto finega srebrnega ledilnega pribora Zaloga pri tvrđi F. CUĐEN, Prešernova ulica 1
 • Najlepše božično darilo je sesalni za prah »Elektrolux« in boner za svetločkanje tal. Na 15 mesečnih obrokov. Tehna, Mestni trg 25-I, telefon 2580, 1571

FOTO-KINO-APARATI
 in potrebne priloge
 in fotografije
KARO LJUBLJANA
 KARO (Walthaus), MARIBOR CENIA (HATISI)

• Volnene nogavice, pletenine in rokavice po nizkih cenah pri tvrđki Karel Prelog, Ljubljana.

• Največje izbire pletenin nudí tovarna »Lana« Šelenburgova ulica 7.
 • Gospodinj! Vaše perlo pere, posuši, monza ali lika tovarna Jos. Reich.

Iz Ljubljane
 — »Simba« — kraj živali. Danes ob 14.30 bo predvajala ZKD v prostorih Eliteg kina Maticе v premieri največji naravoslovni film sedanjosti, »Simba«. Divni posnetki eksotičnega živalstva Vzhodne Afrike — levov, leopardov, slonov, nosorogov, ceber, žiraf bodo zanimali vsakogar. Po svoji izredno napeti vsebini prekasa ta film splošno znani film »Chang« zlasti ker ni bil še v nobenem filmskem delu tako predčen opasni lov na kralja živah. Ileva. Film se bo predvajal še jutri in na oba božična praznika vsakokrat ob 11. do polnoče.

— Himnen. Poročili se je g. Drago Potonič, urednik »Slovenca«, z gđ. Viko Lahajnerjevo Bilo srečno!

— Iz gledališča. Jutri bo uprizorjena v ljubljanski operi Verdijeva lirčna drama »Ernani«. Bila je komponirana leta 1844. prvič uprizorjena v Benetkah, ter je žela velikanski uspeh v Milanu, odkoder je prešla na vse druge operne odre. Libreto je napisal po Viktor Huzoju libretist Piave. Dejanje se vrši leta 1519. Zasedba vlog Don Karlosa, španskega kralja, poje g. Primožič. Don Ruy Gomez de Silva g. Krizal, njegova nečakinja in zaročenka Elvira gđna Majdičeva, bandita Ernanija poje g. Marček. Ostale vloge poje ga Staglarjeva. Mohorič in Sekula. Dirigira kapelnik Stritof, režira Krivecki. Premijera je izven abonmaja. — V dramo bo drevi ljudska predstava »Utopljenec«. Veljajo znižane cene. — V operi pa se bo drevi pel »Svanda dudak« za abonma C. — Jutri uprizori drama dve veseligrki kot nedeljski ljudski predstavi po znižanih cenah in sicer popoldne ob 15. »Živiljen« je lepo, zvečer ob 20. pa »Naš gospod župnik«.

— Kidanje snega in snazhenje hodnikov. Mestni magistrat ljubljanski opozarja vse hišne in zemljiške posestnike, oskrbnike, hišnike in najemnike hiš, stavbišč in drugih prostorov, na paragraf 82. cestno policijskega reda ljubljanskega, ki vsebuje določila glede snazhenja hodnikov, kadar zapade sneg. Po predpisih je očistiti hodnike in pešpoti ob posestvih in parcelah nemudoma, čim zapade sneg, in če zaradi teza polzi ali se napravi poledica, je treba hodnike posuti tudi s peskom, popelom ali kako drugo stvarjo. Snazhenje in posipanje je treba izvršiti v širini hodnika ali pešpoti Poleg tega se morajo očistiti tudi odtokni jarki (kadunje) ob hodniku, ker se sicer pri tajnanju ali zmrzovanju snega v dno ne bi mogla odtekati. Kadar zapade sneg ponoči ali se napravi poledica, je treba opraviti čiščenje in posipanje vsaj do 7. jutraj. Pri neprestanem snazhenju je treba osnažiti hodnike itd. večkrat na dan in jih tako posipati, da ni nevarnosti za pešce. Z dvorišč se sneg ali led ne sme odkladati na cesto, temveč za je izvoziti v Ljubljano ali na odkazana skladišča. Sneg, ki sam zdrči ali se pomeče s streh, morajo hišni posestniki nemudoma ob svoji stroških zvoziti s ceste. Ob južnem vremenu je hodnike in pešpota po potrebi večkrat na dan očistiti luž in blata. Prestopke po magistrat kazoval po cestno policijskem redu, poleg tega pa bo odredil, da se dotočno opuščeno ali nemarno opravljeno delo izvrši na stroške zamudnega lastnika hiše

Gospelj soprogi
 med drugimi darili še malo steklenico parfuma — to mora biti za Božič! DROGERIJA GREGORIČ, Ljubljana, Prešernova 5.

Smučci
 za dečo so lepo božično darilo
Alpina d. z o. z.
 Gosposvetska cesta 6

Vaš parfum, milostljiva
 krasen je, a še boljšega dobite v drogeriji »SANITAS«, Dunajska cesta 5, ki ima stalno na zalogi vse najfineše znamke. 17095

Božična darila najceneje
 17083
SLAVKO RUS
 DUNAJSKA CESTA
 V nedeljo dopoldne odprto.

darilo
 ti darujš
 • KJE • KUPUJEMO? •
DROGERIJA GREGORIČ
 LJUBLJANA - PREŠERNOVA 5

Haloooo! Senzacijaaaa! Upor v domu samcev!
 Pozor dekleta in dame! Pojavili so se opasni
„ZLIKOVCI V FRAKU“
 vodita jih dva opasna zavojevalca ženskih src Siegfried Arno in Kurt Gerron!
 Preskrbite si pravočasno vstopnice! Ob 4., ¼, ½, ¾, in 9. uri.
»Kino Ljubljanski Dvor«
 Telefon 2730

Pride! **GRETA GARBO** Pride!
Divje orhideje

— Tolstolevo Vstajenje se uprizori danes poslednjič v palači Delavske zbornice ob 20. Zato opozarjamo vse tiste, ki še niso dvignili ali kupili vstopnic, da store to tekom popoldneva. Predprodaja pri Strokovni komisiji in v knjižnici Prosvetnega odeska.

— Sentjakovski oder ponovi danes in jutri krasno slovensko ljudsko igro »Prisega ob polnoči«. delo priznane ljudske pisateljice Manice Komanove. Pri predstavi sodeluje celokupno članstvo Sentjakovega odra in pevski kvartet. — Vstopnice se dobe v trgovini gosp. Miloša Karničnika na Starem trgu.

— Manice Komanove igro »Prisega ob polnoči« bo ponovil danes in jutri Sentjakovski gledališki oder. Dvakrat popolnoma razprodana dvorana je najbolj pričala, kako se je priljubila igra občinstvu. Predprodaja vstopnic v trgovini Miloša Karničnika. Stari trg 18.

— Prve nesreče zaradi snega. Komaj je zapadel prvi sneg, že so tu ulične nesreče. Včeraj dopoldne je padla uradnica Franja Začeva, stanu oča v Tavčarjevi ulici v bližini domače hiše na spolkem hodniku tako nesrečno da je obležala z zlomljeno levo nogo. Ko so ji pomagali pasantje na nogo, je odšla domov sama, vendar je poklicani zdravnik odredil, da so jo takoj prepeljali v splošno bolnico. Enako nesrečna je bila ga Ivana Kušanova s Karlovske ceste št. 15. Na cesti ji je spodrsnilo in si je zlomila desno nogo v levem kolenu. — Prav tako nesreče je doživela ga Helena Bleiweisova, soproga podpoškovnika. Na vogalu domače hiše v Dalmatinovi ulici št. 1 ji je nenadoma spodrsnilo in je obležala na tleh z zlomljeno desno nogo. Noga je bila zlomljena v kolku, zato so jo morali nemudoma odpeljati z rešilnim vozom na zdravljenje v splošno bolnico.

— Predavanje v društvu »Soča« v Ljubljani. Danes v soboto 21. t. m. ima v salonu pri Levu ga Jerica Zemljanova, voditeljica gospodinske šole na Mladiki v Ljubljani za vse družine zelo poudeno predavanje in sicer: »O pravilni prehrani današnega človeka.« Priporočamo vsem članom, osobito gospem in gospodinjam, da ne zamudijo tega aktualnega predavanja. Začetek ob 20.30. Vstop prost.

— Surov voznik Trgovec Ivan Zaletel iz Stanežič se je pripeljal predčerašnjim popoldne v mesto, kjer je imel opravka, na enovprežnem vozu, s katerim je postal okrog 16. pred gostilno Leona Pogačnika v Kolodvorski ulici. Zaletel je odšel v gostilno ter pustil zunaj konja brez nadzorstva. Baš tedaj pa je privozil mimo neki voznik premoza, ki se je po izavi očividcev namenoma zaletel s svojim vozom v zunaj stoječi voz. Obenem je voznik ranil Zaletlovega konja tako, da je pričel ves divji skakati in se spenati v zrak. Premoz je nato s svojim vozom oddirjal in se izgubil v stranskih ulicah. Zaletel, čigar konj je zaradi poškodbe šepal, surovega voznika ni mogel zasledovati, pač pa je prjavil dogodek stražniku.

— Ta na zna. Pri Jospinl Podpacovi na Poljanski cesti št. 54 stanuje kot podnaimnica uradnica Ana Zupančičeva. K Podpacovi je prišla predčerašnjim popoldne neka okrog 20-letna ženska ter ji izročila listek, na katerem je bilo napisano, naj ji izroči par čevljev, ki jih potrebuje Zupančičeva, nahajajoča se takrat v službi. Češ, da odide pozneje v mesto po opravkih. Podpacova, ki je menila, da ji pošilja listek res Zupančičeva, je neznanki ustregla, in ji izročila zahtevane čevlje. Neznanka

je nato odšla, ne da bi povedala, kdo je. Zvečer, ko se je Zupančičeva vrnila domov, se je sleparija seveda takoj posnila. Na podlagi opisa neznanke, kakor ga ji je podala Podpacova, se je Zupančičeva takoj spomnila na delavko Tončko R. v veri, da bi si ta utegnila prisvojiti par čevljev na tak sleparski način. In res se ni zmotila. Prišedši v neno stanovanje, je takoj ugledala svoj par čevljev na nekem stolu, nakar jo je Tončka skesano prosila za odpuščenje, češ, da je zagrešila sleparijo samo iz potrebe. Njen kes pa je bil prepozen, ka ti za Zupančičevo je stopil v sobo tudi stražnik, ki je Tončko prijavil in bo morala tako odgovarjati za svoje nepremišljenosti pred sodiščem.

Tinčo in Tonče sta žejna postala, žabe za post sta drago prodala.
Tinče pravi: »Jaz bom BUDHA Čaj!«
Tonče: »Tudi men' ga daj!«
 Tea Import, Ljubljana, Aškerčeva ulica.

— Zaslodovag goljuf. Po ljubljanski okolici obiskuje doslej še neznan slepar razne trgovce, pri katerih se javlja s ponarejenimi potrdili raznih imenitnejših oseb in izvajlja na ta način razno blago. Sleparju je nasledlo že več trgovcev, ki so nepremišljenost uvideli šele prepozno. Na tak način je neznanec osleparil par trgovcev tudi v Ljubljani. Pred nekaj dnevi se je zgla sil tudi pri Gospodarski zvezi v Ljubljani, kjer je izjavil na podlagi ponarejenega potrdila na ime nekega trgovca iz Grosuplja blaga za okoli 5000 Din. To blago je spravil v neko gostilno, vendar ni prišel poni, ker je prišla med tem njegova goljufija za na dan. Slepar a pridno zasledujejo in te upati, da ga kmalu spravijo za železne rešetke.

— Črno bela reduta bo v vsch zabavnih prostorih hotela Uniona 1. marca.

— Za 20 dinarjev štiri knjige vsakemu, ki pristopi kot redni član Belo-modre knjižnice: otrokom z 48 slikami razkošno opremljeno knjigo M. Jezernik: Medvedov Godrnjavček in toplo voščilno knjigo M. Grosšlje: Mladi rod za god. dijaški roman vzgojiteljem Luba Prenner: Trojica. Ženam in dekletom sistematično navodilo za domačo telovadbo M. Šibar: Telesna vzgoja žene. Naroča se v pisarni Belo-modra knjižnica, Ljubljana, Dunajska cesta 1a/V. — Hitite, da ne poide zaloga.

— Kdaj? Danes in jutri vsi prijatelji domačih krvavih in jeternih klobas ter pristne dolenske in štaferske kapljice v gostilno Svetč. Gerbičeva ulica, pri Kozleži.

— Zanimiva in originalna frizura iz 18. stoletja (1774) je razstavljena v izložbi uglednega dameškega salona M. Podkrajšek. Apartno frizuro je napravil sam g. Metod Podkrajšek ml. in s tem dokazal, da je res moister v svoji stroki

— ASK Primorje. Plesne vaje v nedeljo 22. t. m., na dan Sv. Štefana 26. t. m. in v nedeljo 29. t. m. ob 15. v beli dvorani Uniona.

— Prijateljski večer Sokola II. se bo vršil danes 21. t. m. ob 20. v restavraciji »Zvezda«. Vabimo vse članstvo in prijatelje Sokola II. da se istega polnoštevilno udeleže. — Odbor. 1641

— Kupite Ciril Metodove razglednice, s tem podpirate šolsko družbo. 1642

Iz Celja
 — Za božično mesto mestrnih revežev v Celju so darovali na pobudo celjskega mestnega načelstva: po 250 Din; Mestna aranilnica, Oblastna hranilnica, Ljudska posojilnica, Westen, Hranilno in posojilno društvo in Hotelska družba; po 200 Din Ljubljanska kreditna banka, Peter Majdič, Stermečki, Rakusch, Brauns, Mohorjeva tiskarna, I. Hrvatska štedionica in Celjska posojilnica; 150 Din: Stiger; po 100 Din: dr. Božič, Kmetška posojilnica, Reueuschegg, Strupi, Goričar & Leskovšek, Dužan. I. ugoš. lesna industrija, Gologranc, Hladin, Zadrzna gospodarska banka, Jel'enz, dr. Goričan, Tončič, Hofbauer, Weren; po 75 Din: dr. J. Hrašovec, Zangger, Wegg; 60 Din: Domenika Zamparutti; 50 Din. Loibner, Sanitas, Kirbisch, Roza Zamparutti, Lukas, Mislej, Ravnikar, Zv-zna tiskarna, Chiba, Grad, Mastnak, Finžgar Stössl, Kališnik, Putan, Hönigmann, Celjsa, Lečnik, Rode & Martinčič, Jagodič; 40 Din: Achleitner; 30 Din: Strehar; po 20 Din: Savodnik, Delakorda; 10 Din: Šanc, skupaj znesek 6155 Din. Za ta znesek bo obdarovanih 96 mestnih revežev z najpotrebnejšim ku-rivom, obleko in jestvinami za praznik

— Ako hočete za Božič in Novo leto razveseliti svoje drage z res lepim darilom, jim kupite srečke drž. razredne loterije, ki jih dobite v podružnici »Jutra« v Celju, Kocenova ulica 2. Hitite, da ne boste prepozni!
 — K poročilu pod naslovom »Nočni vlom v Celju«, ki smo ga objavili v torek 17. t. m., pripominjamo, da okna delikatesne trgovine, gg. Marije Zany čez noč niso odkrita, temveč so trdno zaprta s polknica-mi. Zato vilmleč tudi ne bi mogel nikakor biti opažen s ceste.
 — Smrtna kosa. Na Polzeli je umrla v četrtje v starosti 64 let splošno znana in priljubljena posestnica in gostilničarka ga. Antonija Orešnikova. Pogreb blage rajnice, ki je bila znana narodnjakinja in

IMA Za Božič fino suktnjo
 iz specialne trgovine, z oblačili za gospode in dečo
 I. MAČEK, Ljubljana, Aleksandrova cesta št. 12.
 Do Božiča znatno znižane cene. Preizkušeni kroji, fino blago.

rodoljublja. bo danes popoldne ob 15. na domače pokopališče. Plemeniti pokojnici bomo ohranili trajen spomin, žalujočim ostalim pa izrekamo iskreno sožalje.

e— Mestni avtoBUS na progi Celje—Teharje—Store bo vozil na željo Teharčanov in Storčanov od jutri dalje vsako nedeljo in praznik izvenjski delavnice, iz Celja ob 13.40 do Stor, vračal pa se bo iz Stor ob 14. Pojnik, ki pridejo z mestnim avtoBUSom ob 13.35 z Vrnskega v Celje, bodo imeli direktno zvezo na Teharje in Store. Celjani, ki ob nedeljah in praznikih zelo radi hodijo na Teharje in v Store, bodo pa takoj po obedu lahko sedli na avtoBUS in se popeljali na ti lepi izletišči.

e— Nesreča pri delu. V Levcu pri Celju je padlo pri razkladanju drevoja z voza na domačem dvorišču drevesno deblo 30-letnemu posestniku Janezu Kavaleru na levo roko in mu popolnoma zmehčalo vse prste in dlan do zapestja. Zdravniško pomoč je moral poiskati v bolnici.

e— Hudobna telesna poškodba. 32-letnemu rudarju Jožetu Lanovšku v Zabukovci je vrgetel neki njegov tovariš v jezi kos železa v obraz z tako silo, da mu je prebit spodnjo ustnico, zgornjo čeljust in mu izbil par srednjih zgornjih zob. Lanovšek je moral v bolnico.

e— Zopet vliom v Celju. V noči med četrtkom in petkom so neznani tatovi vliomili v gostilniške prostore gostilne »Pri mostu« na Bregu pri Celju. Popili so nekaj rdečega vina, 8 litrov vina so pa odnesli s seboj. Natakariči Anželi Škofca so vzeli popolnoma nov plašč, vreden 1000 Din, dalje par sto različnih cigaret, dva in pol litra žganja, paket vžigalic ter za okrog 100 Din drobiza. Poskušali so vliomiti tudi v klet, pscrčilo pa se jim je odpreti le prva kletna vrata, dočim drugih niso mogli. V kuhinji so vzeli zavoj blaga, ki ga je tamka shranil prejšnji večer neki delavec. Tatvina je morala biti izvršena med 1. uro in jutrom. Tudi kuharici niso prizanesli in so ji ukradli volneno zimsko jopico. Za vliomilci doslej še ni sledu.

Iz Maribora

a— Zadnja letošnja seja mariborskega občinskega sveta je sklicana za 30. t. m. zvečer. Na dnevnem redu bodo tekoče občinske zadeve.

a— Iz gledališča. Popularni komik gospod Josip Danec bo kreiral glavno vlogo v novi Doboviškovi burki s petjem »Radikalna kura«, katere premiera bo danes, 21. t. m. Sodeluje skoro vse operetni ansambel, režira g. J. Kovič, dirigira g. Hercog, Predrgo je sestavljal vojni kapelnik Josip Svoboda. ki jo bo pri premieri tudi dirigiral. Premijeri bo prisostvoval tudi g. avtor. — Jutri popoldne ob 15 se bo uprizorila velezabavna komedija »Morala gospe Dulske« z gospo Dragutinovičevlo v glavni vlogi, zvečer pa se bo ponovila kitajska igra »Krog s kredoi«. Pri obeh predstavah veljajo kuponi.

a— Informativni sestanki Trg. bolniškega in podpornega društva je bil sklican za sinoči v Mariboru. Iz Ljubljane so prišli g. dr. Vrtovec, predsednik Pok. zavoda, dr. Szadani, ravnatelj tega zavoda, Lovšin, podpredsednik in Podgoršek, ravnatelj Trg. in boln. društva, pa tudi zastopnik zagrebškega Merkurja. Podali so razne informacije o Poko ninskem zavodu in o nekaterih spremembah v bolniškem zavarovanju, zlasti o novi dajatvi mesečnih 20 Din, ter o novih ugodnostih. Zastopnik Merkurja je zagovarjal svoje društvo, ki je razširilo delokrog na Slovenijo. Vršila se je na podlagi referatov kraja debata.

a— Smrtna kosa. V Smolniku pri Rušah je umrla v četrtki 19. t. m. dopoldne veleposestnica ga. Marija Jurko. Pogreb bo danes popoldne na pokopališču v Rušah. Blagi pohorski namici blag spomin!

a— Trgovski in obrtni lokali v Mariboru bodo jutrišnji nedeljo odprti od 8. do 13.

a— Avtomobilska nezdoga. Ko se je v četrtki zvečer vračal avtomehanih Slavko Komel s poslovnega potovanja iz Zg. Kungote po tako zvanj Dolgi dolini proti Mariboru s svojim tovornim avtomobilom, mu je prišel nasproti kmečki voznik, ki je vozil trdovratno po levi strani ceste. Ker je bil tudi brez luči, ga je opazil avtomobilist šele v zadnjem hipu in je z vso silo zavrl vozilo. Posledica je bila, da je zadnji del Komelovega tovornega avtomobila zdrsnil v tri metre globok jarek in z avtomobilom tudi g. Komel sam, ki si je k sreči raztrgal le suknjo, dočim se je pri avtomobilu zlomila os. Avtomobil se je zaril v zemljo tako globoko, da so reševalna dela trajala ves dan.

a— Znameniti vojni romani v Ljudski knjižnici. Te dni so imeli češki »Narodni Listi« daljši članek odličnega publicista o najznamenitejših romanih svetovne literature. Članek prihaja do zaključka, da sta vzbudila doslej največ zanimanja vojna romana: Remarque: »Na zapadu nič novega« in Remi: »Vojna«. Članekari pa se kot Slovani še mnogo bolj dopadeta romana »Zweig Arnold«: »Spur za seržanta Griško« in Ernest Glaeser: »Letnik 1912«. Najboljši češki vojni roman pa je: »Dobri volak Svejk«. Vsi ti romani se dobe v »Ljudski knjižnici«. Narodni dom, deloma tudi v hrvaščini in slovenščini.

Iz Škofje Loke

a— Šolska kuhinja, ki je že v preteklih šolskih letih vplivala zelo blagodejno na premarženo šoloobvezno mladino iz gorskih krajev je pričela zopet poslovati na deški osnovni šoli v Škofji Loki. Od erede dalje dobiva vsak dan preko 70 učencev in učenk v opoldanski uri topli lipov čaj in kruh.

a— Osebna vest. Zvaničnik fin. kontrole g. Ladislav Loricin je pridržen v službovanje sreski upravi fin. kontrole v Škofji Loki.

a— Škratinka ponehava. Iz Sele nad Škofjo Loko nam poročajo, da škratinka polagoma ponehava. Šolski pouk se še ni pričel in bo bržkone šola zopet odprta v novem letu.

a— AvtoBUS Ziri — Ljubljana. Avtomobilska d. d. g. Poljanska je uvedla s ponedeljkom 16. t. m. na progi Ziri — Ljubljana nov, zelo udoben urejen avtoBUS Fordovega sistema. Avto odhaja iz Zirov ob 4.45 in prihaja v Ljubljano ob 7.30. Odhaja iz Ljubljane ob 15. in prihaja v Ziri ob 18. Enosmerni,

52 km dolga vožnja stane 32 Din.

a— Motociklistična nesreča. V nedeljo popoldne že proti večeru je privozil v normalnem tempu iz Poljanske doline neki motociklist. Ko je na ovinku ob sodišnem postopju hotel zaviti proti Spodnjemu trgu, mu je vozilo na splozkem terenu nenadoma spodrsnilo in vozač se je z motorjem vred prevrnil sredi ceste v blato. Po popravilu manjših defektov in luči je ponesrečenec nadaljeval vožnjo proti Ljubljani.

Iz Kranja

a— Plesna vaja v Narodnem domu se bo vršila kot običajno, danes ob pol 9 zvečer.

a— Božično obdarovanje mestnih revežev. Včeraj ob 3. popoldne so dožvel mestni reveži in nekatere najbolj revne družine prijetno iznenadenje. Tukajšnja podružnica Kolašic je obdarila za božič 23 mestnih revežev in 6 revnih rodbin z najpotrebnejšimi dobrotami. Pri razdeljevanju daril je obdarjenje nagovorila predsednica Kola g. Inka dr. Sabothveva. Kakor smo že poročali, je Kolo obdarilo na rojstni dan kralja Aleksandra 63 revnih otrok z obeh osnovnih šol. Da je božična obdaritvena akcija letos tako dobro izpadla, gre hvala vsem plemenitim darovalcem, zlasti tvornicam Južnočeške, Inteksa in Vulkana ter raznim tukajšnjim trgovcem.

Z Jesenic

a— Sokolsko društvo na Jesenicah poziva svoje članstvo na svojo izredno glavno skupščino, ki bo v nedeljo 22. t. m. ob 10. dopoldne v novem domu z dnevnim redom; pristop društva v Sokola kraljevine Jugoslavije. Pozivljamo brate in sestre, da se skupščine udeležijo polnoštevno.

a— Izlet naših rojakov iz Amerike. V nedeljo je dopotovalo 128 naših rojakov iz Amerike v Jesenice v svojo staro domovino Slovenijo in Hrvaško. V ponedeljek pa je pripotovalo zopet 36 Američanov na svoje stare domove. Vsi naši rojaki, ki so potovali z največjimi prekomorskimi parniki »l. de France«, »Majestic« in »Leviathan«, so bili oblečeni po najnovejši modi ter je vso njih zunanost pričela. Da žive v Ameriki v velikem blagostanju. V svoji domovini ostanejo 2 do 3 mesece.

Iz Kamnika

a— Sneg. V noči od četrtka na petek je začel zopet nasetavati s silnim vetrom sneg, ki bo najbrž ostal.

a— Radijski koncert na Kravvcu. V soboto so imeli na Kravvcu prav svečano razpoloženje Dobili so nov, lep, 4cevni radijski aparat, ki je pozno v noč zabaval

navdušeno planince in planinke. Slišati so vse postaje izredno močno in čisto.

a— Šahovski turnir se bo vršil v januarju v Kamniku. Zanimanje za prireditve je tako med igralci kakor kibici velko. Igralo se bo menjaje v gostilnah; Citalnica, Kenda, Kraut.

Iz Litije

a— Službena vest. Gospod Karel Pleiwela, dosedaj uslužben na litijem sodišču, je premeščen po službeni potrebi nazaj v Ljubljano.

a— Prvi sneg. V četrtki je pokrila Litijo in okolice tanka snežna plast. Čez dan je divjala burja. Okoliški vrhovi kakor Grajšče in drugi sosedni pa so obdani s par centimetrom debelim snežnim oklepom.

Iz Hrastnika

a— Gostovanje Trbovelčanov. V nedeljo bo gostovalo v Narodnem domu trboveljsko Sokolsko gledališče s komedijo »Gospod senator«. Naslovno vlogo igra g. Odlasek Tudi ostala zasedba je odlična. Sicer pa je znano, da so Trboveljčani izborni igralci in prepričani smo, da vsaj tistih, ki so videli »Nedeljski oddih«, ne bo manjkalo.

Iz Trbovelj

a— Snaženje in posipanje hodnikov in potov. Začelo je snežiti in sneg je padel na zmrazilo zemljo. Otroci, ki so se že dolgo veselili snega, se drasio vsepovsod, tudi po hodnikih, in delajo po njih gladke drsalice, ki so nevarne ostalim pešcem. Da se izognemo večjim nesrečam, je potrebno, da se taki hodniki in pota posujejo s strokom šolska vodstva na najučencem stroge prepovedo vsako drsanje po javnih potih.

Iz Prekmurja

a— K umoru v Turnišku 9. t. m. je bil ubit v bližini svoje hiše Stefan Barbarič, posestnik v Turnišku Barbarič se je vračal usodne noči ob 2. domov iz gostilne Tivadar. Na poti se je srečal s Stefanom Horvatom. Barbarič je kričal Horvatu, naj ostoji, nato pa je med prepriom vrgetel Horvata na tla. Pot sta nadaljevala skupaj v stalnem prepriu. Ko sta prišla do Barbaričeve hiše, je lastnik stopil na dvorišče in se vrnil s kolom, s katerim je udaril po Horvatuvi levi rami. Horvat mu je iztrgal kol in ga med tem trikrat zabdel z žepnim nožem v vrat. Barbarič je kmalu nato zaradi izkrvavitve izdihnil. Interesantno je, da oba nista imela nikoli med seboj kakega prepria. Nesrečo je povzročilo samo vino.

GOSPODARSTVO

Načrt zakona o elektrifikaciji in zakona o ekspiraciji

Na zadnji plenarni seji Zbornice za TOI v Ljubljani je zbornični tajnik gosp. dr. Josip Prežnar med drugim poročal o zakonodajnem načrtu, ki se nanaša na elektrifikacijo železe in o načrtu zakona o ekspiraciji privatnih nepremičnin za javne potrebe. Iz njegovega referata posnemamo naslednje: Zakonski načrt, ki se nanaša na elektrifikacijo železe, je zbornica prejela v izjavo posveto preko Centrale industrijskih korporacij a prošnjo, da se izjava pošlje neopredno ministrstvu za zgradbe. O tem načrtu zbornica ni izvedla posebne ankete ker je sodelovala pri razpravi, ki se je vršila pri Udrugi inženjerjev in arhitektov in Zvezi inženjerskih in Ljubljani. V svoji izjavi, ki jo je poslala ministrstvu, se je zbornica izjavila proti temu načrtu, ki bi privatno in samoupravno podjetnost skoro izločil. Dočim bi država dobila nekaj monopol. Zakonski načrt tudi obetno tangira elektrifne naprave industrijskih in obrtniških podjetij kakor tudi druge privatne elektrarne. Tako ojaša, pr. možnost odvetja koncesije za potrebo splošnih interesov pred potekom roka; prav tako daje državi tudi pravico, prevzeti v svojo last proti odgovarjajoči odškodnini samoupravne kakor tudi privatne elektrifne naprave. Vsi daljnjevidi bi prišli v populno last države.

Glede privatnih elektrarn vsebuje načrt med drugim naslednje določbe: Koncesionar garantira državi a kavcijo za dovršitev vseh odobrenih projektiranih naprav in za vzdrževanje teh naprav. Ta kavcija znaša

2 odstotka proračunske vsote in ostane za ves čas trajanja koncesije. Dobiček koncesionarja ne sme presegati 10 % vloženega kapitala. Zelo ostro so kazni, ki jih predvideva načrt. Prekršitev elektrogradbenih predpisov se kaznuje z 2 % skupne vrednosti naprave. V primeru, da lastnik naprave ne dovrši v določenem roku mora za hlevati podaljšanje roka in plačati za vsak dan podaljšanja roka 1 % proračunske vsote naprave. V administrativnem pogledu se načrt ne oziira dovolj na upravno reformo, ki je bila uveljavljena s temeljnimi zakoni od 6. januarja in predvideva najstrožjo centralizacijo.

O zakonskem načrtu, ki govori o ekspiraciji privatnih nepremičnin za obdobje javne potrebe, se je razpravljalo na posebni zbornični anketi, ki se je vršila 18. t. m. Na tej anketi se je ugotovilo, da bi moral biti ta zakon podlaga določbam o ekspiraciji v drugih specialnih zakonih, kakor v zakonu o zgradbah, o elektrifikaciji itd. in bi moral biti z njimi popolnoma v skladu. Pogoji in primeri, kdaj se more razlastiti nepremično premoženje, so v zakonskem načrtu preveč splošni in elastični. Zbornica je na podlagi ankete podala ministrstvu za zgradbe predvsem splošno načelno izjavo, naknadno pa bo predložila še potrebne konkretne izpreminjalne in dopolnilne predloge.

V splošni izjavi poudarja predvsem, da mora biti zakon kratek, jasen in precizen. Razlastitev naj se ne nanaša samo na privatno nepremičnost, temveč tudi na one, ki so javna last, t. j. državne ali samoupravne. Tudi naj vsebuje samo splošno, toda pre-

Darujte mene

Vzemite me za sebe in za svoje prijatelje, Imeli boste z menoj mnogo veselja.

Jaz sem božična doza kave Hag, umetno izdelana iz imitacije starega srebra. — Ne poudarjam iz napuha svoje posebne prednosti: Ne razbijem se niti pokvarim, po izgledu sem lepa ter se lahko priporočam kot zelo praktična in fina posoda za hranjenje kave, čaja, sladkorja, riža i. t. d. Razen tega vsebujem še ¼ kg najboljšie in najdragocenejše kave Hag, — za vsakogar priporočljive kofeina proste zrnatne kave. Stanem pa vendar samo Din 36.—

Oskrbite se pravočasno, po božiču me bo težko dobiti.

Na razpolago sem Vam v vsaki dobri trgovini kolonialnega blaga. Ako ne, prosim pišite na trvdko

Kava Hag d. d., Tomašičeva 4, Zagreb.

BOŽIČNA DOZA KAVE HAG

cizno določilo, pod katerimi pogoji je dopustna ekspiracija poedine primere pa naj določajo specialni zakoni (železniški, vodni, šumski, rudarski, elektrifikacijski, gradbeni itd.). Načelo čuvanja privatne lastnine, ki je temelj današnjemu družabnemu redu in pravni državi, je treba kar mogoče respektirati. Predalekosežno razlastenje bi moglo povzročiti škodo kreditnemu gospodarstvu. V primeru konkurence interesov je dati prednost pred privatnikom državi, ako je skupni lokalni in državni interes večji. Prvenstvo pa se mora dati doseadanemu podjetniku da more sam povečati ali izboljšati svoje podjetje. Razlastitev je razletniti tudi na servitute, ako so upravičencu nepotrebitni. Zakon naj urejuje razlastitveno postopanje, ki mora biti v skladu z načeli splošne uprave, oobito z zakonom o banki upravi. Odškodnina mora obsegati prometno vrednost nepremičnine ter vseobvati tudi ekvivalent za služnostna prava in druge pravice, ki jih prikraja ali uniči ekspiracija. Ako se stranke ne pogodde, naj odločijo razsodniki, ako jih stranke odklanjajo, pa sodnik na podlagi mnenja izvedencev. V tem primeru naj bi bila dopustna pritožba na apelacijsko (višje deželno) sodišče.

— Stanje Narodne banke. Iz izkaza Narodne banke od 15. t. m. je razvidno ta se je obtok bankovcev zaradi znatnih vlog na žirovne račune ter povečanje dobrometja države zmanjšal za 173 milijonov Din na 5555 milijonov. Žirovne vloge so se ponovno dvignile od 1190 na 1282 milijonov Din, a čemer je doseženo novo rekordno stanje (lani so sredi decembra znašale žirovne vloge 494 milijonov Din). Stanje deviznih rezerv je ostalo povsem nespremenjeno. Izkaz od 15. t. m. vsebuje naslednje glavne postavke (vse v milijonih Din, v olepajih različice napram stanju od 8. t. m.): aktiva; kovinska podlaga 405.6 (0), saldo raznih računov 1410.1 (— 0.5), posojila na menice 1254.3 (— 20.4), lombard 233.8 (+ 0.8); pasiva; obtok bankovcev 5554.8 (— 173.0), obveznosti napram državi 224.4 (+ 91.9), žirovne obveznosti 1282.2 (+ 91.7), razne obveznosti 102.8 (— 30.6).

Borze

20. decembra.

Na Ljubljanski borzi je bil tudi danes devizni promet nekoliko večji zlasti v devizah na Prago, Trst, Berlin in Dunaj. Narodna banka je intervenirala v vseh devizah, razen v Trstu. Tečajji so ostali napram včeraj v glavnem nespremenjeni, le deviza Newyork je za malenkost nazadovala od 56.23 — 56.22. Na zagrebškem elektnem tržišču je bilo zanimanje za vojno škodo danes bolj slabo. Do prometa je prišlo le za december po 435, dočim je vojna škoda za januarja in kaso notirala 435 — 436 brez prometa. Za investicijsko se je nudil denar po 85, za agrarne ob-

Blagovna tržišča

Les

+ Ljubljanska borza (20. t. m.). Tendenc mlačna. Zaključena sta bila 2 vagona smrekovih deek. Popravljevanje je za antene (50 komadov 24—28 m dolžih, premer v sredini 27—35 cm, 20 komadov 10—13 m dolžih, premer v sredini 23—27 cm in 30 komadov 14—17 m dolžih, premer v sredini 12—14 cm). — Položaj na lesnem trgu je nespremenjeno mlačen. Tudi kupčija z drvmi je postala bolj mirna, polsuhra drva pa se še živahno ponujajo. Seveda bo položaj v trgovini z drvmi prihodnje mesece v precejšnji meri odvisen od letošnje zime. Za oglejte le dalje zelo živahno zanimanje. Razen navadnega kovovega orla se išče tudi »canolico«, ki so seveda plačuje bolje. V mehkem lesu vlada dalje mrtvilo. Povpraševanje je sicer precej, toda le redko pride do zaključkov. Inozemskim interesantom so naše cene še vedno previsoke. Cenov za zadnje mesece obetno nazadovale. V tramovih so zavrnat naročila le za manjše količine v specialnih dimenzijah. Nekaj kurčije je v hrastovini, dočim je bukovina dalje zanemarljena. Za okolgel les je dalje precej povpraševanja in so cene še vedno prilično čvrste. Veliko se v zadnjem času govori o povečanem izvozu lesa iz Rusije. Seveda na to pravišanje, če bo Rusija dejansko izvedla svoj produkcijski in izvozniki program za gospodarsko leto 1929/30.

Žito

+ Žitni trg (20. t. m.). Na čičaški borzi je včeraj pšenica zopet popustila, in sicer za december od 121 in tri osminke na 118½ centa. Tudi v Budimpešti je danes pšenica za marec nazadovala za marec od 23.00 na 22.92. Pri nas vlada v kupčiji mrtvilo, vendar cene niso bistveno nazadovale. Oživiljenje se pričakuje šele po praznikih.

+ Ljubljanska borza (20. t. m.). Tendenc za pšenico mirna, za koruzo in oves komaj stalna. Zaključkov ni bilo. — Nudi se pšenica (elovenska postaja, mlevska terla, plač 30 dni): baška 79 kg 245 — 247.5; 78 kg 242.5 — 245; 77 kg 238.5 — 240.5; aremska 77 kg 235 — 237.5, slavonska 77 kg 227.5 — 230; moka: »O« franco Ljubljana 370—375; koruzna: baška umetno sušena 185 — 187.50 po mleviski tarifi 180—182.50, času primerno suha 157.50 — 160; ječmen: baški 63—64 kg 170 — 175.

+ Novosadska blagovna borza (20. decembra). Tendenc nespremenjena. Promet: 52 vagonov pšenice, 16 vagonov koruze, 4 vagonne moke in 3 vagonne ječmena. Pšenica: baška 77 kg 192.5 — 195; 78 kg 195 — 197.5; gornjebaška 78 kg 197.5—200; baška pot. 197.5 do 202.5 južnoban. in erem. 77 kg 180—182.5 Ove: 137.5 — 142.5. Ječmen: 122.5—127.5. Koruzna: baška, nova 100 — 102.5; »kaka« vsteno »varancio« 102.5 — 107.5; za december — januar 105 — 110; za marec, ladja Dunav 125 — 130, umetno sušena 120 — 125. Moka: baška »O« 300 — 310; »C« 275—280; »B« 285 — 240; »G« 185 — 190. Otrobi: baški in bnaški 90 — 95.

+ Dunajska borza za kmetijske proizvode (19. t. m.). V skladu z inozemskimi borzami je bila tendenc na dunajskem tržišču nekoliko ponušča. Pomanjki so znajali cene povprečno za 1—2 feška vinarja. V koruzi je bilo razpoloženje mirnejše. Uradni tečajji so srazkrat ostali nespremenjeni.

HUMANIK
Priporočljiva
božična - darila
48— 129—

Tomo Zupan — 90letnik

Tomo Zupan na čelu CMD

Slovensko samooprambo je izvalo tuje poseganje po naši mladini. Pogubo preteč oblak se je prikazal na našem obzorju leta 1880.: nemški Schulvereine. Nevarnost je takoj zasluhl Jurčič, ki je v uvodniku Slov. Naroda 18. julija 1880 opozoril rojake na to nemško bojno društvo in pogodil njegovo namero: pomemčevanje slovenske dece. Schulvereine je bil nemudoma na delo z ustanovitvijo podružnic. Pridružilo se mu kot član občine z nemškimi zastopi; prva je bila ptujška. Leta 1881. je začel rovariti na Kranjskem. Kar je bilo tu nemškega, je nameraval ohraniti in meje nemstva raztegniti s polaganjem germanizacije. Dajal je podpore posameznim učiteljem, občinam pa izdatne doneske za zidanje šol seveda z vključenim pridržkom, da bo učni jezik nemški. Tipal je na Sorici, kjer mu je izpodletelo, navalil z vso silo na Drago. Ondotnim občanom je celo obetal, da jim

težji in nasprotnovalcev strastnost najhujših, takrat so me vodstveni udje — različni po svojih osebnih nazorih — v Družbi sv. Cirila in Metoda kot en mož držali po koncu. — Neustrašeno in nepovrgnjeno smo stopali od postojanke do postojanke v vselem delu za ljubi rod srečno naprej. Slovensko ljudstvo iz vseh pokrajin naše zemlje pa nas je gledajoč v to našo edinost nosilo na rokah kamiončke in kamene vdevaje tej narodni zgradbi. Hvaležen spomin na Vas, sotrudički izza tiste dobe, in hvaležen spomin na tak narod mi bude neugasjen do konca dni.

Z besedo in prenosom je vabil Zupan rojake v Ciril-Metodovo trdnjavo. Njegova živahna beseda je vnela na skupščinah, podružničnih zborovanjih in veselicah. Izpod njegovega peresa je šlo nešteto beležk, tihočih se narodnega dela, v časnikih. Zasnoval je »Vestnik« in »Knjižnico Družbe sv. Cirila in Metoda«. Vedno mu je bil pri srcu razvoj družbe. Posebno se je veselil njenih ženskih podružnic. Njihove zastopnice je zbiral okrog sebe, zlasti kadar se je naša lotevala družbene blaginje. »Od slovenskega ženstva je odvisen prihodnji družbeni napredek ali pojemanje.« je vgovoril prvomestnik Zupan leta 1901. Boleli so ga napadi na družbo; obzirno jih je zavražal in pojasnjeval družbeno stališče. Za družbo je skušal pridobiti najvišje cerkvene dostojanstvenike, kar pa se mu ni posređilo.

»Mal' položil dar domu na oltarke — gvelo, ki ga je prvomestnik Zupan (po Milaveu) dal družbi, je obradilo obilen sad in omogočilo otvoritev lepega številna zavodov za rešitev slovenske dece. Ob njegovem odhodu leta 1907. je šela Družba 11 vrstev in 3 podpirane ter bole: petrazredno deško in petrazredno dekliško pri Sv. Jakobu v Trstu, štirirazredno v St. Rupertu pri Velikovu, enorazredno na Muti, in slovenske vzporednice na zavodu šolskih sester v Mariboru. Položeni so bili temelji nadaljnega razvoja družbenega šolstva zlasti v Trstu. Prvomestnik Zupan, izkušni šolnik, je budno pazil na družbene zavode in jih večkrat obiskal.

Kakšno plačilo je prejel Zupan? Zaradi svojega narodnega mišljenja in delovanja pri Družbi sv. Cirila in Metoda je bil izgnan iz Alojzjevišča. XXII. velika skupščina Družbe sv. Cirila in Metoda v Bohinjski Bistrici ga je izvolila za svojega častnega člana; XL. letošnja v Kranju — je v njegovo počaščenje in v spomin njegove devdesetletnice otvorila magistr. Toma Zupana sklad in se mu poklonila na Okroglem po svojem vodstvu. Naj ne bo podružnice Ciril in Metodove, ki bi se ne spomnila o sedanjem izrednem jubileju z darovi gorenjega sklada.

Slava prvemu prvomestniku Družbe sv. Cirila in Metoda! Staroslav.

Msgr. Tomo Zupan in slovenščina

L
Msgr. Tomo Zupan je prekosil glede na dobo pisateljstva vse dosedanje slovenske književnike, ko praznuje letos sedemdesetletnico svojega javnega slovenskega delovanja. Leta 1869, torej pred 70 leti, je nastopil — tedaj bogoslovec — v Vodnikovem spomeniku s pesnitvijo »Trojno petje«. A v slovenskem pisanju se je vdal že na gimnaziji. O tej je poročal podpisaneemu 21. aprila 1913: Alojziki v mojem času od 1852. do 1858. niso imeli nobenega lista. Šolniki na gimnaziji smo pač imeli vsaj v sedmi (če ne že prej) dva lista, oba zvana »Concordia«. V slovensko »Concordijo« sem jaz prav veliko pisal o Postojnski jami. Vrejal jo je Blaž Sušnik. Sosebno v matematičnih stvarih — celo v fiziki — velik revež; a brezdomno naše prvo pero v narodni slovenščini. Jaz sem pisal bolj pesniško; a ton je bil bolj tuj. Vplivala je name nemščina, koje sem toliko prebral — sebojno Schillerja. A tudi Shakespeareja, a zopet nemščina, ker sem ga — angleščini nevedet — bral v Tieck - Schlegelovem prevodu. Moj slog je cikal malo na bombastičnost. Součencem je bil menda zelo všeč — meni danes ni.

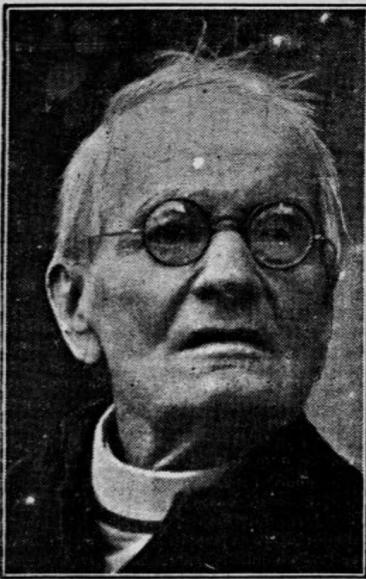
V semeišču je bil Zupan sotrudnik »Lipic, ki jo je tedaj urejal dr. Juraj Strbenec. Semeiško pisateljstvo ni potekalo gladko, kar omenja monsignore v dopisu 15. junija 1913: Klun (poznejši kanonik in državni poslanec) je le napadal a pr. moj »Lipic« sestavek o cerkveni umetnosti. Pač pa se je za moje nazore v »Lipic« zglasil Parapat. Težko če ne je Parapat priobčil nasprotnikovo ime prof. Peruzimu, ki ga je razodel napadencu.

Je v majhnih zvezkih od časa do časa. V tem časopisu je hotel objaviti gori omenjene spomine.

Poglavitna točka Zupanovega književnega delovanja so spisi o njegovem slavnom sorodniku Prešernu, čigar prednost pred Koskim je poudarjal na zrelostnem izpitu leta 1853. Nad pol stoletja je nabiral podatke o njem pri pesnikovih vrstnikih, najzdatnejše pri njegovi sestri Lenki in dveh pesnikovih nečakinjah, kar je pojasnil v svojem najnovejšem spisu »Kako sem nabiral Prešernac« (KCD 1930, kjer se naj na strani 40 v 7 popravil: osemšestdesetletnic — namesto: osemdesetletnic). Za prvim Zupanovim člankom o Prešernu: »Črtice iz dr. Prešernove sorodovine, objavljenim v Slov. Narod. 1878, so se vrstile v LZ 1881. in 1882. krasne slike. Iz Prešernovega življenja, dalje v CMD kot-darjih: »Poveslitev Krsta pri Savici«, »Ob grobu Prešernove matere«, »Dva Prešernova rokopisa«. Mnogoletna, trudopolna raziskavanja so pred šestimi leti dozorila v Zupanovem vledelu: Prešernovem rodovniku.

Ne poslednje dobe je svedok Zupanove neumorne delavnosti rokopis, obsegajoč življenjske spomine nekdanjih Alojzikov — 312 jih je opisanih, med njimi blesteča imena: Svetec, Levstik, Jurčič, Mencinger, Ogrizec, Detela in dr. — in enak komentar šematizmu ljubljanske škofije iz leta 1858. — neprecenljiva vira prihodnjemu proučevalnemu zgodovinarju.

Slovenščina ima malo takih zavetij, kakor ji je Zupanov gradil na Okroglem. O neugasni ljubezni do nje pričata Prešernov muzej in izbrana knjižnica. Največji bisler prvega so pesnikovi rokopisi, med njimi p-

Naš jubilar

poslje iz Nemčije kaplana, ki ga bo vzdrževal na svoje stroške, da jih bo nemško učil in jim nemško pridigoval. (Delovanje Schulvereina v Dragi in na Kočevskem je razvidno iz KCD 1930.) Na Maverleru je ustanovil Schulverein s privoljenjem kranjskega deželnega odbora nemškega šola. Proti drznostim tega napadalnega društva ni nič izdala interpelacija Karla Kluna v kranjskem deželnem zboru leta 1882. Oblast se ni ganila. Treba je bilo posnemati Čeha, ki so se že na koncu leta 1880. po robu postavili Schulvereinu osnovavši Osrednjo Matično šolsko. Uvodnik Slov. Naroda 28. nov. 1884. je objavil nujni predlog, naj se tudi pri nas naperi zoper Schulverein obrambna organizacija, zoseba ime slovenskih apostolov sv. Cirila in Metoda; prav takrat je bila pred durmi tisočletnica smrti sv. Metoda. Zrno je padlo na plodovito zemljo.

Slov. Narod je 29. dec. 1884. prinesel med domačiji stvarmi naslednjo vest: Društvo sv. Cirila in Metoda v podporo slovenskemu šolstvu se bo ustanovilo v Ljubljani za vse slovenske pokrajine. Včeraj je bilo posvetovanje nekaterih rodoljubov, ki so vsi spoznali nujno potrebo, da se slovensko šolstvo energičneje, ko doslej, zlasti tam podpira, kjer se vzlic v zakonu izrečni ravnopravnosti slovenski deci prvi pouk v tujščini sili. Posvetovalo se je potem o načelih in načrtu, po katerem bo društvo delovalo. Končno se je izvolil osnovalni odbor, kateri ima sestaviti pravila ter jih predložiti vladi v potrjenje. V odbor so bili izbrani gg. L. Svetec, dr. Vošnjak, J. Murnik, prof. Tomo Zupan in I. Hribar.

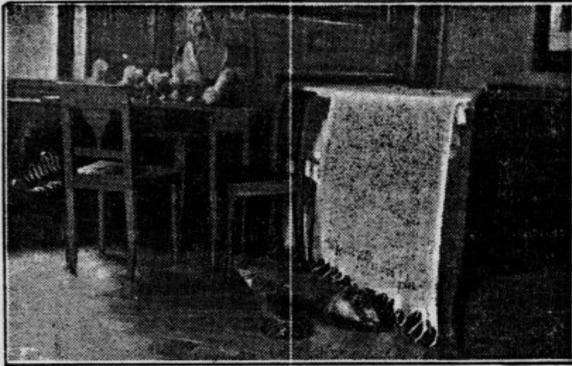
Predsednik osnovalnega odbora Svetec je po schulvereinskih sestavi Družbi sv. C. in M. pravila, ki jih je minist-rstvo potrdilo dne 9. apr. 1885. Osnovalni odbor je stopil na dan z otkicem na narod; obrazložil je ime društva in njegovo potrebnost ter priporočil ustanovitev podružnic, ki naj bi izvolile zastopnike za veliko skupščino.

Redno delovanje Družbe sv. C. in M. se je pričelo s prvo veliko skupščino, ki jo je sklical Svetec v Ljubljano na dan sv. Cirila in Metoda 5. julija 1886. Vojvoda naše obrambne armade, načelnik novi družbi je postal tedaj profesor Tomo Zupan, soglasno z vzklikom izvoljen. Ze v osnovalnem odboru je našel glavno breme; bil je tajnik in hkrati blagajnik; sam med prvimi pokrovitelji je radostno sprejel prve darove, položene na oltar Družbe sv. Cirila in Metoda.

Za 19. julij 1886 je sklical prvomestnik Zupan prvo vodstveno sejo z občinim sporodom. Nato je sledil v časnikih topel poziv rojakom, naj se udeležijo narodno-obrambnega dela.

Skromen pričetek brez skazovanja in hrumečih priprav. Večina dela je slonela na prvomestnikovih ramah. Vri pomočnik mu je bil tajnik Zlogar. Pri ekspedicijski so pomagali Alojziki, glavni detež pri njej je imel knjigovozec Bonač. Družbena pisarna je bila deloma v Zupanovi stanovanjski sobi v Alojzjevišču, deloma pri tajniku na Gradu. Na seje so se shajalo vodstvo v oštaričnih prostorih, izprva v Souvanovi, potem v Pongracovi hiši, naposled v Narodnem domu.

Veliko števje je prinesel Zupan svojemu narodu, ko je sprejel prvomestništvo Družbe sv. C. in M., saj je bil, kakor malokdo, preobložen z delom kot profesor na gimnaziji, vodja v Alojzjevišču, član deželnega šolskega sveta in ljubljanski občinski odbornik. Kako je vodil Družbo? O njeni 26letnici je sam povedal: Ko mi je bil čas naj-

Soba s Prešernovo posteljo na Okroglem

V dolgi dobi od leta 1859. do današnjega dne se je nakopičilo mnogo sadov še zdaj vztrajno delujočega Zupanovega perasa v vezani in nevezani besedi.

Poleg pesmi (»Trojno petje«, »Zakrament ljubezni« v 13 epevih, »Mlademu prijatelju«) je objavil Zupan zgodovinski spis »Cerkev sv. Klemenca in svetih Ingenuina in Albaina«, življenjske »Črtice iz življenja dveh kranjskih rojakov« — Luka Knaflja in dr. Ferdinanda Zupančiča — »Kanonik František Seraf Anžlovarc«, »Jostip Levičnik«, dva spisa o dr. Jss. Mencingerju), cerkvene govore (Pogačarjeve pridige je jezikovno popraviljal in sodeloval pri njegovih pastirskih listih; Zupanovi izvirni govori so izšli v »Slov. Prijatelju«, »Zborniku cerkvenih govorov na slavo sv. Cirila in Metoda« in v »Danici«; ponatisk poslednjih je izljal v 2 zvezkih pod naslovom »Propovedi«; tretji zvezek je v rokopisu). Zupan se je rad oglašal v »Danici«, aleri je bil sotrudnik od leta 1861., urednik od leta 1869., od leta 1903. do 1905. tudi lastnik. Znameniti so njegovi spomini (»Moja matic«, »Dekletova zgodovina iz podstolovskega selca« — Agneza Zupanova), katerih večina tiči še v pisateljevih predalih, med drugimi spomini na deda Vršana Frtina in babico Mino Prešern. Frtinovo, na njegovega vzornika in pokrovitelja kn. M. Pogačarja, na Luka Svetca, Jurčiča (dopisi sošolcev o njem). Veliko se baveč v radovljiških župnijskih knjigah je prišel na sled staršem, vsem bratom in sestram imenitnega čebelarja Anlova Janša. Pobesedeno je od tu povzel njihove kristne date ter jih z nekaterimi zgodovinskimi privetki povil v rokopis. Leta 1914. je nameraval izdati »Jesenski listov-

amo, ki ga je pisal Prešern staršem z Dunaja — edin ohranjeni zgled njegove proze. Knjižnica obiluje na slovenskih redkotih iz starejše dobe.

II

Tomo Zupan piše markantno, svojerodno slovenščino in ima svoj slog — odkod?

O njegovih gimnazijskih učiteljih slovenske povzamev iz dopisa 13. novembra 1916 naslednje: V letih 1854. (četrtobitica) in 1857. (sedmoločka) ga je učil Metelko, ki se je izpostavljal neverjetnim burkam, takim burkam, da je 1855. določno odklonil petobitico in je prevzel to leto slovenščino sinodušni Konšek, o kojem so pripovedovali, da bi bil zasled Miklošičevo stolec, ko bi bil tako ali tako Miklošič odestopil. V šestih letih 1856. je imel Zupan za slovenščino najboljšega svojega učitelja v slovenščini Karola Meberja, slavnega spisatelja programnega sestavka o Matiji Copu. Razlagal nam je — piše Zupan — pod pogojem, da moramo molčati, vse to leto Prešerna in do mala vraga, kar ga je za šola, na um predklamiral. Po Meberju sem spoznal vso velikost pesnikovo. Držal sem jo pokoncu, akopram je moj profesor v VIII. Jože Maru neizrečeno kososkaval. Naučiti se tu nisimo več mogli. Bilo je prepozno. . . . Tak revež sem torej jaz bil v slovenskem pouku. V semeišču sem vzel v roko Potočnika in potem Metelka in sem temeljito oba prebela.

Za Prešerna in z njim vred za materjni jezik je vzel Zupana profesor Meizer. Podlaga njegovi slovenščini je dala Metelkova slovnica. Pozneje je največ vplival nanj Levstik, njegov večji učitelj, ko se je pripravil na profesorski izpit iz slovenščine,

ki ga je naredil za vso gimnazijo pri profesorju Miklošiču na Dunaju dne 28. junija 1869.

Levstik ga je nekoč vprašal: Kako se vi pišete? Ali se ne morete pisati Zupan? Tako bi se pisal jaz, ko bi imel toli lepo ime, kakor vi. — Zupan še danes danšnji visoko ceni Levstikovo slovnico.

S pridom je premozgal Dalmatinovo biblijo. Navzlic imenovanjem trem Dolejcem viri iz Zupanove proze Prešernova gorenjščina in deloma Trnovčeva notranščina. Odločni pobijalec bomkanja Matej Trnovec je prekorigiral Zupanu tri letnike »Danice«; njegovi popravki so našli ugoden odziv v Zupanovi pisavi.

Zupan je vnet zagovornik izgovaranja čistejšega in namesto nekdanjega trdega l-a. Ko je imel podpisani nekajkrat ob zadržnosti urednika opravka s korekturo »Danice«, mu je pisal Zupan: Marvikak! I Vam ni ljub in morda je tudi manj pravilen bodisi po staroslovenščini, bodisi sicer, a mi dva s prof. Peruškom (in gotovo so še) sva na stalu elegancije slovenske govornice — in četudi zopet slovnico — zato Vas prosim, da puščate vsak l — tudi kimalet.

Zaradi pisave v ali v v začetku besed je šel Zupan, kakor sicer večkrat, sveta iskat v Miklošičev slovar in našel, da sta oba upravičena: u in v — odločil se za poslednjega.

Glede lastnih imen — je pisal monsignore 17. januarja 1903 — se opiram na uke Metelkove izza leta 1826. Boris Miranove v »Zvonih« ter zasebne Levstikove — ne pa na uke sedanjih negramatikov, kojim se čudim, da niso včtili iz Matevža že Matevžna. — Tudi svojemu krstnemu imenu — v Vodnikovem spomeniku stoji še Fomaž — je dal elegantnejšo obliko: Toma (1881), Tomo (1882).

Kakor Zupanov jezik, je tudi njegov stog izredno samonikel. Radi stališča breznačelnosti (enklikiti) se ravna Zupan po pravilih Svetčevih, o Ladislava in Solarja. O poslativju spisa »Kako sem nabiral Prešernac« za KCD 1930 je v spremnem dopisu poudarjal blagolasje, pišoč: Veliki Lovro Pintar mi je večkrat govoril o prozodiji v prozi. Navajal me je na lepe kadence. Proza naj se tak piše, da glasna branja (glasno čitaje) v ušesih lepo toni. Zato naj se tudi le izjemoma končuje stavek: — u; ampak, že le možno —; ali vsaj o —. V tem sem ga sluhal . . . Prešeren je žal premalo pisal prozo; a memogrede vendar le poučil, v zaemnem poučil: Naj proza tvoja bo lepote naga.

Izjemo iz jezikovnih veljavkov dela Zupan, ko ne prisega na nezmotnost svoje pisave, rekoč: Bog ve, če so moji nazori (o pisavi) prvi — saj je celo veliki Levstik — koraj dan za dnevom menjal svojih slovniških oblik. Staroslav.

AVTOMOBILIZEM

Tehnični del rubrike urejuje avtomobilni oddelek Vacuum Oil Company, d. d.

Koliko se zasluži pri bencinu?

Pred kratkim je izšel v listu »Die Garage« v Berlinu članek, namenjen vsem garajetom in prodajalcem bencina. Stvar je gotovo poučna tudi za naše razmere. Da ga prinašamo šele sedaj in da ga niemo priobčili v začetku sezone, je razlog ta, da bi lahko garajisti, ki imajo sedaj gotovo več časa kakor poleti, dobro proučili ta problem in da bi rezultate svojega preudarjanja izkoristili v sledeči sezoni.

Nepobitno dejstvo je, da je danes veliko število avtomobilistov primorani kupovati pri posameznih bencinskih postajah in da so ti avtomobilisti postali njihovi stalni odjemalci. Ne da bi delali garajisti drago reklamno. Garajna obrt, ali bolje rečeno trgovanje z bencinom, je brez dvoma tako gospodarsko udejstvovanje, ki uspeva pri dobrih konjunkturah, ki pa nikakor ne izkorišča dejstva, da se nima boriti s konkurenco. Pri vseh detajlnih trgovinah — kamor spajajo tudi garaje, v kolikor se tiše prodaje bencina itd. — gre edino le za to, kako bi privabili kupca v trgovino.

Bencinska črpalka garaje bi morala biti najboljša vaba za avtomobiliste. Samo bencinska črpalka deluje na avtomobilista kakor tih prodajalec, ki pozna svojo lastno privlačnost in se zaveda, da je neizogibno potreben. Živ prodajalec ni tako premeten kakor avtomat in ne more niti razumeti njegove privlačnosti, niti ne posnemati. V teh besedah ne tiči nikakšno pretiravanje, temveč pravilno ocenjevanje velike večine garaj.

Le malo je lastnikov garaj, ki bi pravilno razumeli velike prednosti bencinske črpalke in bi jo znali prav izkoristiti. Velika večina ne ve, kaj bi počela s kupcem, ki zahteva samo bencin. Proda mu pač zahtevano količino goriva, mogoče še nekaj olja — in s tem je umetnost posluževanja za veliko večino garajstov rešena.

Tak avtomobilist bo popolnoma drugučje postrčen v trgovini z nadomestnimi deli, ki žive prav za prav le od pomankanja zmiela za te stvari pri garajstih. Popolnoma verno je, ali zahteva avtomobilist le o svečico ali pa kak majhen vijak; trgovec z nadomestnimi deli bo skušal doznati, kaj bi avtomobilist pozneje še utegnil rabiti in bo na vsak način skušal brez posebnega vpljevanja prodati še kaj drugega. Z drugimi besedami bo ta trgovec vedel, čemu je prišel avtomobilist k njemu, medtem ko garajist ne bo izrazil eto prihka na dan, ki se mu nudijo, da bi zaslužil. Velel tega se bo Slovaku, ki se bavi z različni vprašanji avtomobilizma, zdelo čudno, zakaj ne bi lastnik garaje, ki se z vztrajnostjo bori za napredovanje pri svoji bencinski črpalki, spremljen bencinsko rastajo v nekako splošno oskrbovalnico za avtomobiliste. Ne moremo razumeti, zakaj ne bi bencinska postaja nudila takega materiala, ki ga rabi avtomobilist vsak dan in bi s tem brez dvoma napravila mnogo kupčij in povečala rentabilnost garaje. Ni treba posebej poudarjati, kaj vse je s tem v zvezi. Po naši sodbi je s tem v tesni zvezi pomenitev garajnih boksov, kar končno vpliva na smanjšanje vzdrževalnih stroškov za avtomobil.

Natančne analize nešteti ameriških bencinskih podjetij govore za to, da ni pomislekov proti temu, da ne bi garaje prodajale tudi rezervnih delov. Seveda ne bo mogoče, da bi garaje od danes do jutri lahko razširile svoje delovanje v tem smislu, ker so prepuščale dosedaj te kupčije drugim. Brez dvoma je pa, da bi se ta panoga prodaje pri garajah in bencinskih postajah zelo in zanesljivo obnesla. Če bodo lastniki postaj hoteli uvesti te predmete, se bodo morali ozirati na nekatere navade občineva. Upoštevati bo treba n. pr., da ostane velika večina avtomobilistov v svojem vozilu, kadar se nataka bencin. Problem, kako prilagoditi takega avtomobilista za kaj drugega kot samo za bencin, se bo dal rešiti tako, da se postavi izločena skrinja, ki bo tako visoka, da se bo videla skozi okno iz avtomobila. S te bo avtomobilist lahko natančno videl, kaj vse ima garaja in kakšne so cene predmetov, ki morajo na vsak način biti vidno naznačene.

Nepobitno je ugotovljeno, da sta bencinska črpalka in taka izločena skrinja taki privlačni točki ki omogočata napraviti tako stik z odjemalci, kakor ga garajist sam ni bil v stanu napraviti. Naloga prodajalca pri taki bencinski črpalki bo, da to privlačno učinkovanje primerno izkoristi. Pokazalo se je, da je prav lahko mogoče prodajati tako zastavljene predmete pri bencinski črpalki in celo z lepim dobičkom. V Ameriki so a. p.

Nekaj o novih avtopnevmatikah

F. A. Seiberling je prav za prav oče današnje avtopnevmatike. On je leta 1898. izdelal prvi gumijasti obroč, izumil je leigo za snemanje, cord obroče, stroj za izdelovanje pnevmatik, izpopolnil in praktično izvedel vulkanizacijo gume z vročo vrolo in moderan profil današnje avtopnevmatike se ima njegmu zahvaliti za svoj obstoj. Vse to je njegovo delo.

Do leta 1922. je bil F. A. Seiberling ravnatelj Goodyear Rubber Company — mimo-grede povedano je tudi še danes precej zainteresiran pri tem podjetju — leta 1922. je izstopil in pod imenom The Seiberling Rubber Company ustanovil novo tovarno v Akronu (država Ohio). Ta tovarna je letos prva izdelala gumijasti obroč, o katerem trdijo strokovnjaki, da ga ni mogoče izrabiti in da vzdrži delj nego avto, na katerega je montiran. Pri teh novih gumah je F. A. Seiberling uporabil za zunanji obod 35% več gume, med platna je vložil za 100% več gume in tudi število platen je podvojil. Profil nove pnevmatike je za 35% globlji in 10% širji od profila stare pnevmatike. Tudi zračnice so mnogo močnejše, brez roba in spoja, z vulkaniziranim ventilom in izdelane v obliki prstana.

Materijal, ki ga uporablja F. A. Seiberling za svoje izdelke, je iz »Affinité« mešanice, ki je med vsemi najbolj odporna proti vsem vplivom vremena, ceste, teže in brzine današnjih, z vso moderno tehniko opremljenih vozov.

F. A. Seiberling je dosedaj prodal nad 50 milijonov komadov svojih avtopnevmatik, kar je znamenje, da se razvijani ameriški konzumenti zadovoljni z njegovimi izdelki, kljub ceni 15% višji ceni, ki je vesled večjih produkcijskih stroškov gotovo upravičena.

Na našem trgu imamo mnogo vrst pnevmatik, ki so deloma dobre pa tudi slabe, mogoče bi se pa našel kak podjeten trgovec, ki bi nam nudil nekaj zares provrstnega? Ford Motor Company v Berlinu namerava spraviti na trg nov tip taksija s stekli, ki niso krhka. Potujoče zdravstvene kolone. V Pensilvaniji so uvedli posebno zdravstveno službo za vasi in oddaljene, osamljene naselbine. To teh mešt se redno vozijo zdravilnici v avtomobilih, ki so preurejeni v ambulanco. Tam pregledaje v prvi vrsti mladino, ki obiskuje šole in jo zdravijo. Razen tega preiskuje druga kolona avtomobilov, ki so preurejeni kot kemični laboratoriji. voda, ter do- loča, kateri izviri vode so pitni in kateri ne. Kakor hitro je kak studenec preiskan in so našli, da je voda dobra, se postavi tam plošča z napisom: »Pitna voda — Pensilvanija zdravstveni urad«. Take potujoče ambulance in kemični laboratoriji so se izkazali za zelo koristne. Temu zgladu bodo sledile tudi druge države.

Kulturni pregled

Nemška studija o Prešernu

(Dr. Franz Xaverius Prešeren und die deutsche Literatur. Eine Studie von Dr. Roman Leo Tominec O. F. M.)

Tominecva disertacija, ki je izšla jeseni 1929. kot privaten tisk pri Blazniku, nas preseneča 1.) zaradi znanstvene nezanesljivosti. Mesto da bi T. uvodoma navedel razbor gradiva, ki se nanaša specialno na predmet disertacije in na koncu, oziroma pod črto citiral iz virov in literature vsak podatek posebej, navaja uvodoma nekaj literature, na kateri pozneje sploh ne gradi, samo pod črto citira marsikaj bolj važnega, dočim najvažnejši stvari navadno sploh ne citira. 2.) Celotno gradivo, ki bi prišlo zanj v poštev, sploh ne pozna, za kar ga ne upravičuje niti njegov studij v Monakovem (ključno je hoditi po lagatni slovnostične disertacije iz Slovenije v Nemčijo, ko imamo edino v Ljubljani razpoložljivo stolicilo in vse gradivo na razpoložljivo, niti ustni izdati, katerega je polagal že pred tremi leti, ko nekaj literature še ni bilo izšlo, s katero bi bil moral disertacijo izpopolniti. 3.) Preseneča nas tudi zaradi ponesrečene izbire teme, ki je preobširna, da bi se morala v eni sami disertaciji temeljito zagrabiti v celoti. zato T. posamezne probleme le površno obide ali komolira, dočim primerjanje motivov, centralna naloga, ki si jo je bil zastavil, sploh ne odgovarja načelom sodobnega literarno zgodovinskega pojmovanja.

Značilno je, da se avtor v I. poglavju (Prešern's Bekamtschaft mit der deutschen Literatur) glede nazorov o slovenskem prepovedu naslanja poleg Murkovičevih razprav o češki romantiki samo še na Aploh in Vrhovčevih člankih o šolstvu. Stejskov članek o Zoisu in Ušeničnikovo delo »Um die Jugoslavien«, ne pozna pa niti Kličičevih pregledov starejših slovenskih literatur, niti Prijateljevih razprav v Vodi 1911, niti Tavzesove disertacije o slovenskem prepovedu pod Francozi, niti Iličičevih člankov in celo Prijateljevih »Profilov«, ki jih pod črto citira, se mu ne zdi vredno upoštevati. Še značilneje je, da mu je Kopitarjeva gramatika edini neposredni vir te dobe, dočim ne pozna za razpravo mnogo važnejših manjših spisov, ki jih je Kopitar objavil pod različnimi t. d. nemških nemških časopisih niti iz onih časopisov samih, niti iz Miklošičeve izdaje, kjer so deloma objavljene. O pisnih in rokopisnih Kooptarja in njegovih sodobnikov sploh ne govori.

Po vsem tem ni čuda, da se mu vrinejo napake, kakor n. pr.: »Slovenski nacionalni in obnem kulturni prepoved je naravna posledica prosvetljenih idej francoske revolucije« (kakor da je naš prvi prepoveditelj) Pohlin 1. 1768., ko je izdal svojo slovnico, že slutit francosko revolucijo iz 1. 1789!), ali: »Prosvetljenstvo je moxlo pri danih razmerah nastopiti samo (?) dve smerti: raziskavo neznanne zgodovinske lastnega naroda in pa s tvorbo in nego močno zamarnjenega in umetno zatiranega materinskega jezika.« Res je, da je stal Pohlinov krog suveren nad narodom in da se je bavil s filologiranjem zaradi jezika samega, toda za Zoisca, kot središče novih smernic, je najznačilneje poudarjanje, da naj znanost in slovstvo sploh ne bo samo sebi namen, marveč naj prispeva k »prosvetljenstvu kmečkega ljudstva« (Zoisova pisma Vodniku): ta nazor tvori odseki najvažnejšo komponento ne samo druge polovice prosvetljene, marveč tudi naslednje, romantično usmerjene dobe do Prešerna. Sele Čop v oceni »Čbelice«, izjavlja prvi glavno — odločno nazore nove generacije: dokler bo lezik izražal samo pojme preprostega ljudstva in ne bo služil kot sredstvo tudi inteligenci, ne more priti v poštev kot izobražen lezik (III. B'att 1833 — Tominec ima dvakrat napadno letnico 1832, obnem se tudi moti v trditvi, da sta Prešeren in Čop glede jezika istega mnenja kot Kopitar).

Kar govori T. o Prešernovem življenjskemu, je primitivna kompilacija; one literature, ki bi pršla zanj najbolj v poštev, ne pozna. Naj omenim samo Iličičev članek »Gimnazijske študije v dobi našega prepoveda« (Pedag letop. 1907), kjer avtor naštevata tudi nemške pesnike, ki so bili predpisani za učno štivo na gimnazijah v onem času. Iz šolskih knjiž in učnih moči se da najzanesljiveje sklenati na podlagi pesnikovega obzora in duševnega razvoja v šolski dobi. Saj je moral biti istega nazora tudi Tominec, ko je podčrtal Stejskov vpliv na Prešerna v dobi njegovih visokošolskih študij, ko je bilo Prešernu menda danih že nekaj več možnosti za sprejemanje vplivov tudi izven univerze, zaradi česar postane možno nerazodnega vplivanja toliko manjša. Vkljub temu pa je to najvažnejša in prav za prav edina večja odkritje Tominecove disertacije, čeprav je obžalovanja vredno, da pri tem ne navaja niti enega vira, odkod je svojo karakteristično Stejskovo literarne usmerjenosti prejel, poleg tega pa stvar samo konstatira in jo pušča odrti za primerjavo s Prešernom in dokazovanje temeljnega naslednika Odmakne se z izgovorom, da bi za to predeč zavedni in — da ima potrebna gradiva pri roki!

Pravilno je, da T. poudarja Čopov vpliv na mladeza Prešerna, čeprav Čop v Prešernovi dobi skoro prezre. Dasi bi mi tudi brez Čopa imeli Prešerna, bi bil tisti Prešeren formalno in miselno drugačen in mora on, ki hoče pisati disertacijo o Prešernu, poznati tudi Čopa v vseh potarkoških, predvsem tudi iz ogromne ostaline v ljubljanski študijski knjižnici in muzeju. Vedeti mora za seznam njegovih knjig, ki jih je Prešeren verjetno vse poznal, čigar nemškega dela da Zizon, Žaliboz, še ni objavil, ki pa je obranjen v njegovih listih. Toda Tominec ne pozna niti Prešernove biblioteke. Najbrž so res Prešernu večino knjig, zlasti nemških, raznesli, vendar je zelo pomembna uradni seznam Prešernovih knjig (Zizon, »Zarodinski akt Prešernov« Poroč. št. v Kranju 1. 1902.), ki navaja med drugim tudi Ithlandia.

Če nepravilno (Dr. Finckel der deut. Lit. auf Prešern's Dichtungem) obravnava Prešerna in snovi, jeziku, obliki in svetovnem nazoru.

Iz našega znanstvenega sveta

Pred meseci so naši listi poročali, da je v berlinskem založništvu Springer izšla obsežna knjiga profesorja ljubljanske univerze doktorja M. lana Vidmarja: »Vorlesungen über die wissenschaftlichen Grundlagen der Elektrotechnik« (Predavanja o znanstvenih temeljih elektrotehnike). Knjiga je vzbudila v mednarodnem znanstvenem svetu veliko pozornost in je izzvala enodušno priznanje znanstvene kritike. Značilni za ton vseh objavljenih kritik sta mesti, ki jih posamezno po poslednji, nedavno izšli oceni. Njen avtor je znani strokovnjak dr. Sachs, ki poroča o knjigi v »Bulletin-ue« (skupnem publicističnem organu Švicarskega elektrotehničnega društva in Zveze švicarskih elektrarn). Njegovo izvajanje se pričena s stavkom: »To knjigo, ki jo je slavno znani avtor zgradil v obliki predavanja, kakor je to razvidno že iz naslova, je brez omejitev označil kot mojstrsko delo«. Končuje pa se tako-le: »Vidmarjeva dikcija morda ne ustreza vselej vsa kemu okusu, toda polet j daje plemenit vema za našo stroko, katere temelji se niso bili nikdar obravnavani tako vseobsežno in nazorno.«

V vrsto priznanj, ki jih je avtorju prinesla ta knjiga, je šteti tudi častno obvelo nemškega »Elektrotehničnega društva« (Elektrotechnischer Verein), da ga je to svetovno znano društvo izvolilo za svojeje ga dopisnega člana, in sicer zaradi izrednih zaslug na polju elektrotehnike. Koncem januarja prihodnjega leta obhaja to društvo petdesetletnico svojega obstoja. Profesor Vidmar je povabljen na proslavo, med katero bi mu imela biti izročena društvena diploma. Ker pa je verjetno, da se bo dr. Vidmar udeležil šahovskega turnirja v San Remo, ki se vrši iste dni kakor berlinska proslava, je napovedal za konec februarja ali začetek marca predavanje v Elektrotehničnem društvu in mu bo diploma dopisnega člana izročena ob tej priliki.

Deset minut z Brano Nušičem

Beograd, sredi decembra. Najboljši in najplodovitejši komediograf v celnem našem narodu. Sedi nekoga popoldneva v Moskvi. Sam in vsak hip gleda na uro.

— Ali hitite kam, gospod Nušič, ali čakate koga, ki je poobil biti točen? — vprašam potem, ko sem ga bil zaprosil dovoljenja, da prisedem.

— Izvolite samo. Drago mi je. Že dolgo se nisva videla. Kje sva se že spoznala? V Pragi? V Zagrebu?

— V Zagrebu. Prihajali ste tja z beograjskimi igralci. Kako je kaj, dragi gospod Nušič?

— E, tako, po starčevsko — mi odvrne z nekako nasmehljivo resignacijo. A čisto se mu je vseeno stannilo. Zalovanje za mladostjo...

— Ali kaj delate?

— Seveda, saj nisem nikdar brez dela.

— Vem; zdaj izdajate »Humoristično biblioteko«. Mislim pa kaj drugega, — drama, komedijo...

— Tudi to. Vsak dan delam na tej ali oni stvari tri do štiri ure.

— Kaj pa imate v delu, če nistem preveč radoveden?

— Zakaj pa ne bi smeli vedeti? ... Na, pa vam razodenem: začel sem pisati komedijo (v štiri dejanjih). Imenovala se bo »DOLARJIC«.

— Neumorni ste. Kaj pa nameravate pokazati v tej komediji?

— To bo prav za prav estija na našo

šernovih pesmi od nemške literature. Med članki ki se dotikajo tega problema, pozabljia pri navajanju na tem mestu omeniti Murkovega (Misli k Prešernovemu življenjskemu iz 1901), čeprav se za prično poslužuje. Večino pesmi, ki jih omenja, oziroma na široko citira, so primerjali že Rizzi, Kleinmayer, Levstik, Murko, Grafenauer, Prezelj. Neopredeno vplivanje na Prešerna je težko dokazljivo, sorodnost motivov pa je zanimiva, v kolikor kaže sorodnost doživljanja; ne zdi se mi pa to predmet za disertacijo, ker je ta sorodnost lahko čisto slučajna in je človek primoran operirati s samimi domnevmami vse dotle, dokler se mu ne posreči dokazati (Cimperman; Senan).

Veliko važnejše, bolj znanstveno in bolj prepričevalno je raziskavanje oblikovne odvisnosti, predvsem stilistične, manj metrične, ki itak ni lastnina posameznika, dasi je tudi metrična sorodnost manj slučajna, kot motivljiva.

Čeprav je Prešeren v marsičem sledil Burgerju, vendar ni verjetno, da bi bil od njega prejel ono preprostost, ki se kaže v nekaterih njegovih pesmih in ki jo označuje T. »volkstümlich«. Ljudskost ima v slovenskem slovstvu tradicijo, že iz Zoisca in bi Prešernu ne bilo potrebno hoditi ponko k Nemcem na posodo, sicer pa zna P. skrbno ločiti ljudskost od narodnega duha, ki pa ga od Nemcev itak ni mogel prejeti.

Podopoglavlje o Prešernovem svetovnem nazoru absolutira T. na štirih straneh. Delstvo, da se disertacija nanaša samo na Prešernovo odnose od Nemcev, avtorja tudi ni ne opravičuje za njerovo povrnost, kajti li v omenjenem podopoglavlju o Nemcih itak samo mimogredno omenja; bi se pa ravno v tem oziru dala dočeliti marsikaka zveza z Nemci, saj je Prijatelj o tem obširno razpravljal v »Profilih« in njegova domneve (Feuerbach?) bi zaslu-

družbo. Glejte — je nadaljeval — tu v bližini, in kavarni »Kasina« je bil neki natak, ki je podedoval po stricu ali kom že iz Amerike 50 dolarjev. Toda v novinah je pri tej vesti nastala tiskovna napaka: 50.000 dolarjev. Seveda se je položaj tega natakanda v naši družbi na mah izpremenil. Kandidatke za sveti zakon so ga jele dobesedno oblegati. In še marsikaj drugega. Tega natakarja sem spravil v razne situacije: kako mu časti kar padajo v naročje, kako se posamezna okrožja pulijo zanj, da bi jim bil poslanec, dobrodelna društva ga hočejo za predsednika in v tem smislu dalje. Vsega vam, kaj pa da, ne bom razodel, zakaj bodoči gledalci morajo ostati vsaj malo radovedni. Sele na koncu vseh zmešnjav se pokaže, da so časniki po krivdi tiskarskega škrtca dostavili pedesetih tri niče. Saj veste, kakšno moč imajo lahko take-te tri niče... Nu, družba se slovesno umika. Tableau!

Kakor kaže ta izjava, bo nova komedija po predmetu gogoljevka, malo zvezorska. Ali bo nje dojem tako svež in toliko silen in bo li našol pisec zadosten rezervar novega humorja — to bomo videli potem, ko bo komedija pršla na oder beograjskega Narodnega gledališča. Vloga natakarja bo igral, kakor mi je razodel avtor, gosp. Nikola Gošić. Tako vsaj želi gosp. Nušič.

— Spisali ste že celo biblioteko. In veliko igravo Vaše komade — na vseh odrih! — Samo ne na ljubljanskem in tudi ne v ostalih slovenskih gledališih. Čudim se. Mislim, da bi bili moji komadi ondi sprejeti z umevanjem in odobravanjem. Drame in komedije. Komedije pa še prav posebno.

— Ali pišete še kaj razen te komedije? sem neizprosno nadaljeval s svojimi vprašanji.

— Nu, naj vam tudi to povem. Pišem. kakopak, pišem. Sem že končal, zdaj samo retuširam. To je drama, hauptmannovska, sudermannska, kakor vam je ljubo imenuje se »Zena brez sreče«. Tri dejanja. Teza je tale: Ljubo moremo z vrgojo in ljubeznivo vrtni na pot k njenim prvim in pravim čuvstvom in jo odvrniti od tega, čemur je danes po večini nagnjena. Na koncu koncev zmaga žena dobra stran. Glavno vlogo naj bi igrala ali ga. Rizničeva ali ga. Desadugljevca.

— Gosp. Deso sem videl pred nekaj leti v par predstavih v Zagrebu. Dobra igralka.

— E, Zagreb... Zelo rad ga imam. On pa tudi mene.

— Vsi Vas imajo radi; pozna Vas občinstvo širom Jugoslavije.

— Samo, ko bi se hotela pridružiti še Ljubljana, Slovenija! Tedaj bi bila stvar popolna, tako kot treba. Za sedaj pa je moja popularnost še vedno nepopolna.

— Tudi do tega mora priti.

— Veste, hotel bi, da pride še za življenja. Saj razumete, kako je...

— Ali vrhu tega še kaj delate?

— Kako ne! Mučim se s predavanji in za časnike pišem. Zdad se pogajam z nekim uredništvom zaradi stalnega sodelovanja. To je mučna reč, a »treba para«. Sem upokojenec po starem zakonu in mi je pokojnina pičila. A tantienne... nu, o tem sploh ne maram izgubljati besed... Sicer pa: bo že boljše... Pa predavanje moram pripravljati in veliko potovati. To mi jemlje mnogo časa in me moti pri rednih opravilih.

— Se enkrat se vrnem k njegovim literarnim zasnovam in vprašam gosp. Nušiča:

— Razen komadov ki ste mi jih omenili, imate sigurno v načrtu še katerega?

— Da, imam ga: celo skiciral sem ga že. Ta pa bo salonska komedija z nealonskim naslovom »Vzvišena svinjac«. Gre za »poštenega nižvednežca, ki ruši tuj zakon, vendar ne zaradi svoje pokvarjenosti. No, in tako dalje. Boste videli na premieri. Upam, da vas bom videl ondi!

In zopet je, vsaj že desetič, pogledal na uro.

— Čez deset minut moram iti. Imam neko predavanje.

Ker se je tudi meni mudilo, sem se poslovlil od našega komediografa in ga ostavil samega. Gosp. Nušič je mirno sedel in kadil cigareto za cigareto. Nič se ni nanz oziral, ker ga nihče od mladega rodu, ki je zasedel okoliške mize, ni osebno poznal. Tudi mlade ljudi zabavajo njegove komedije, vendar nihče ne misli, da je njihov pisec majhen starček, ki sedi med njimi v kavarni neoparžen gleda na Terazije in ugiba, kako naj nadomesti ono, česar mu je treba za življenje še preko nizko odmerjene pokojnine...

S. P.

Končno obravnava T. v tem poglavju še Prešernov vpliv na nemško literaturo, to se pravi, na Grüna in Samhaberja. Da je njegovo poznanje literature o Grünu pomankljivo, je mani čudno, kot je čudno to, da si ni natančno ozledal del, katere sam citira: v istem zvezku BL. kot je Čop, si namreč ni ozledal članka o Grünu, kjer navaja Kličič med literaturo tudi članek iz Carniole 1908, v katerem Lokar med drugimi Grünovimi pisni dobesedno objavila tudi ono z dne 15. XII 1844, katero T. brez navedbe nahajašča ponatiskuje, kot da je edino, ki se je »slučajno« ohranilo.

Toliko na splošno, v posamezne nepravičnosti, ki jih je vse polno, se na tem mestu ne spuščam. Glede Samhaberja in pa simbolično mesto sinteze naj navedem drašični zaključni stavek iz Gionarjeve razprave v LZ 1927, katero je T. prevrtil: »Kdor pozna Prešerna samo iz Samhaberja, se bo čudil spoštovanju in veljavi, ki jo ima Prešeren pri nas, kdor pozna Prešerna tudi od drugod, se bo zamislil ob delstvu, kako je Samhaber, obesen ob Prešernove krice, prijalrdal v svetovno slovstveno zgodovino.«

Marja Boršnik.

Nov spor za Jana Husa

Na Češkem, kjer je husitski problem kot izraz težnje po nacionalni in duhovni neodvisnosti še vedno v ospredju, je javno mnenje zopet zabučalo zaradi Husa. Novi rektor praškega nemškega vseučilišča Naegle je katoliški bogoslovec, ki je vrhu tega še precej goreč, ker je smatral, da je njegov nastopni govor najprimernejši trenutek za izraz mišljenja in čustev, ki ga ima o Janu Husu. Njegovo predavanje »Husitizem in katoličanstvo« se je vršilo pred najbolj izbranimi osebami iz češkega kulturnega sveta, zato je njegov odmev tem večji. Bogoslovni profesor Naegle je sicer priznal o Husu, da je bil velik, resnoben moralist, ki je živel naravno brezhibno in sijajen govornik, delal pa je, da je bil po svoji naravi izredno strasten, nečimuren in domišljav reformator in da si sploh ni pridobil doktorske časti. Tudi ni bil izviren talent ter opliden in globok mislec. Njegov vpliv je pripisati samo češkemu nacionalizmu in njegovi mržnji do Nemcev. Po svoji doktrini je bil celo prav poblehen Wycleffov uteneec. Naegle je, kaj pa, tudi zagovarjal kostnični koncil.

Ta za češko kulturno zavezt drzni napad na Husa se je izvršil v navzočnosti prosvetnega ministra. V tisku je odmeval zelo burno. Rektori ostalih visokih šol so se čutili prisiljene, da javno zavrnejo obliko in ton naslopnega govora svojega tovariša. Pokazalo se je, da je češka svobodnomiselna kulturna zaveza zelo živa in da takoj reagira na take sunke. Kajti — čemu si je novi rektor nemškega vseučilišča bil izbral toli kočljiv predmet? Ali more enostranska učenost zmanjšati zgodovinski pomen in ogromen vpliv, ki ga je imelo Husovo ime za se svobodno češtvo? Z govorom rektorja Naegle se je pač razkrilo skrito kopito nenemaha bodoče kulturne reakcije.

Ludvik Kuba

V praških »Nar. Listih« je minule dni Jos. P(ata) zabeležil tudi za Jugoslovane zanimivo dejstvo, da je eden naših dobrih prijateljev, češki poljudni pisatelj, slikar in skladatelj Ludvik Kuba zaključil svoje življenjsko delo, monumentalno zbirko Slovanstvo ve svych zpěvch (Slovanstvo v svojih spevih). Te dni je namreč izšel zadnji — petnajsti zvezek te zbirke, ki vsebuje najpomembnejše narodne in ponarodele speve vseh slovanskih narodov. Take zbirke nima noben drug slovanski narod in je sploh edina na svetu. Ludvik Kuba jo je začel pripravljati že pred 50.

Ludvik Kuba: Kmet iz Južne Srbije.

leti in jo je srečno zaključil z zvezkom, ki obsega bolgarske napeve. Kuba je v ta namen prepotoval vse slovanske dežele in zapisoval narodne napeve in njih besedilo po lastnem posluhu, ne ozira se na ostoječe narodne zbirke. Za sama izvedba tako ogromne in dolgotrajne naloge nam vzbuja spoštovanje; nabiralci je — kakor dobro pravi Jos. P. — začel in končal brez sredstev, brez kakršnikoli stipendij delo, ki ga drugod izvršujejo cele korporacije Toda L. Kuba le junaško vztrajal. Njegova jezikovna nadarjenost mu le ocpirala vstop v vsak slovanski kraj in mu omogočala, da se je povsod hitro živzel; s smehljajem na ustih je poslušal petje svojih slovanskih bratov, ki jih je umel tudi naslikati s svojim sprotim čopičem in še s peresom kritično opisati. Kuba je pri tem zoren in se razvil v trojno umetniško osebnost: v pisatelja, slikarja in glasbenika. Tako se je vračal s svojih slovanskih potovanj z zbirkami in lastnih slik in risb, ki so vzbujale pozornost zlasti zaradi narodopisne pestrosti, ob istem času pa je izdajal muzikalne zbirke »Slovanstvo v svojih spevih«. Najprej so izšli češkoslovanski napevi, nato poljski in lužiški, zatem ruske pesmi iz vseh delov Rusije in za njimi štirje zvezki jugoslovanskih. L. 1892 je prekinil svojo zbirko za celih 30 let, dasi je bil gradivo v glavnem že pripravljeno. Sele v svobodni domovini ga je mozel stari moister nadaljevati in zaključiti. V teku šestih let je obdelal pet zadnjih zvezkov slovanskih napevov, srbske pesmi iz nekdanje Srbije, bosansko-hercegovske pesmi, pesmi iz Stare Srbije, makedonske pesmi in naposled bovgarske. Prevajalsko delo je izvršil z služni prevajalec iz jugoslovanskih jezikov Jan Hudec.

O življenju in delu L. Kube je izdala Hudec Matic v Pragi 1. 1926 obsežno monografijo. Kuba je redni član Slovanškega instituta v Pragi. Ko je potoval po jugoslovanskih krajih, je v čeških istih mnogo pisal o naših krajih in ljudeh; ti članki bodo nemara ponatisnjeni ter utenjo biti poleg jugoslovanskih impresij pomembnega Holecika nalzanimivejša knjiga o Jugoslovenih v češčini.

Rudolf Dobovšek. »Radikalna kura«. Burka s petjem v treh dejanjih. V Krškem je izšla nova burka znanega ljudskega dramatika dr. Rudolfa Dobovška. »Radikalna kura« se odigrava na Dolenskem in v Rogaski Slatini. V prihodnjih dneh se bo uprizorila v mariborskem gledališču. Ob tej priliki bo tudi najlažja sodba o novem komadu, ki bo skrajšan — primeren tudi za diletantske odre.

Vse v »Kulturnem pregledu« navedena knjige in časopisi se naročajo pri »Nakovni zadruzi« v Ljubljani.

Josef Knap

Češka proza je dala v zadnjih desetih letih lepo vrsto izvirnih talentov, ki preko puble revolucionarnosti, spuščajode v zrak blesteče mehurčke iz mila, nadijajo tam, kjer so veliki epiki ustavili pero. Med te spada tudi dr. Josef Knap, avtor knjige »Zavlače šlepje«, ki je izšla minule dni med edicijami »Severa a Vychoda« v Turnovem. Da predstavljamo Josefa Knapa slovenski javnosti je predvsem zasluga literarne vrednosti njegovih spisov, nekoliko pa nas je vzpodbudilo tudi to, da so si njegovi dopisi v »Jutru« o čeških kulturnih razmerah pridobili v vrstah naših izobražencev mnogo čitateljev. Vrhu tega je bil roman dr. Knapa »Muži a horie« pred mednarodnim forumom v Parizu uvrščen med najboljše knjige v L. 1928., potem ko ga je nagradila tudi Češka akademija; roman »Réva na zdic« (Trta na zidu) pa je nedavno izšel v švedskem prevodu. Roman »Može in zorec« je krasna pesnitev iz slovaškega ljudskega življenja, z impresivnimi pejzaži s fater, dramsko napeta in epično razgibana povest o gorcih, ki žive med gozdovi, od planinskih hudournikov, išče rešitve socialnih in verskih konfliktov, ki vznikajo med njimi. Tu di po svobodu pravo umetniško delo v knjigi »Zavlače šlepje« (»Zameleni sledovje«) je Josef Knap pokazal takieto vse vrline svojega peresa. Obsega tri novele: »Obljuba«, »Stavbe ob cestic in« Najmlajšic, izmed katerih sega prva v šestdeseta leta minulega stoletja. Knapu ne gre toliko za fabulo, kolikor za srčno in efektivno obdelavo, ki priteje o njegovi sili življenja, o notranjem preživljanju, ki tolikanj odklikuje najboljše ruske in skandinavске pisatelje. Saj pa je dr. Knap na delu tistega pokreta v povojnem češkem slovstvu, ki se upira francoski šoli, kakor se je razbohotila zlasti v poeziji, in ki obraca poglede k severnim in vzhodnim narodom. Organ tega stremjenja je mesečnik »Sever a Vychoda«, ki ga urejajo dr. Knap. Ta časopis z resnimi umetniškimi pretenzijami je združil krog sebe mnoge odlične češke pesnike in pisatelje. Tu kakor v knjigi esejev »Cesty a vudovce« (»Pota in voditelji«) se je dr. Knap pokazal tudi kot bistri kritik. Naposled naj omenimo, da urejuje edicijo »Severa a Vychoda«, v kateri je izšlo dosihmal 18 romanov (po večini izvirnih), 10 pesniških zbirk, 5 dramatičnih in 4 esejiščne knjige. Pri tem ne prezrimo založnika Müller in tov. v Turnovem, ki deluje z dr. Knappom za napredek in selekcijo češke književnosti.

Ljubljanska dramska kronika. V Febrtke je gostovala kot princesa Eboli v Schillerjevem »Don Karlosu« mlada tršaška rojakinja, gđ. Milica Miličić - Bolterjeva. Svojo ulogo je odigrala v mnogo toplote in čustva, morada se prelopo in prečustveno, tako da naščevalna in intrigantska stran tega karakterja, ki ga je podajala, ni pršla do pravega izraza. Vsekaror pa se je razodel tu mlad in močan talent, ki bi mu bilo treba dati priliko, da se pokaže še v drugih ulogah in razvije vse svoje sile. Gostovanje je privabilo mnogo občinstva, ki ni štedilo za aplavz. Veljali so v isti meri drugim nastopajočim igralcem in igralkam. Gđ. Miličić - Bolterjeva je prejela veliko lepoh rož. K. K.

Marija Jesernik: Medvedov Godrjavček. — Ljuba Prener: Trojica. Prejeli smo prvi dve knjigi letošnjega knjižnega daru »Belomodre knjižnice«. Obširnejše poročilo o obeh knjigah prihodnjič.

Kraigher, »Na fronti sestze Zivec«. Za novo dramsko delo dr. A. Kraigherja »Na fronti sestze Zivec«, ki ga je izdala »Tiskovna zadruga« v lepi opremi, vladu živahno zanimanje. Kakor izvemo, bo drama uprizorilo Narodno gledališče v Mariboru, skoraj gotovo pa pride tudi v repertoar drugih naših gledališč. O delu bomo še priložili obširnejšo oceno, zaenkrat ga samo priporočamo pozornosti zrelh čitateljev. Naroda se pri »Tiskovni zadrugi« v Ljubljani, Broširani izvod stane 44 Din, v platno vezan pa 56 Din.

Oskar Nedbal v Beogradu. Znani češki skladatelj Oskar Nedbal, ravatelj bratislavske opere, je prispel v Beograd, da dirigira svoj balet »Priča o Honzici«, ki ga je pripravila beograjska opera pod vodstvom ge. Fromanove.

Zbrane spise Vladimírja Nasorja, enega največjih dobrih jugoslovanskih pesnov, je začela izdajati zagrebška založba Z. in V. Vasić. Doselej je izšlo že več zvezkov proze.

Dva nemška romana o Janu Husu. V zadnjem času sta se pojavila na nemškem književnem trgu dva romana, ki obdelujeta — oba precej tendenčno in slabo — osebo Jana Husa oziroma njegovo dobo: K. H. Strobla »Die Fackel des Hus« in Scholz »Der Weg nach Ilok«. V slednjem, ki se dogaja v pohusitski dobi, se pojavlja Jan Hus, mučenec iz Kostnice, le kot privid, ki preganja Jana Kapistrana. Ta roman pa je za nas Jugoslovane zanimiv zaradi tega, ker opisuje boje za Beograd, ko je poboznal Jan Kapistran dvignil celo sveto vojsko, da iztrga Turkom sedanje prestolnico naše države. Roman se odigrava deloma na sedanjih jugoslovanskih tleh.

Nova knjiga Emilia Ludviga. Znani nemški publicist Emil Ludvig je pravkar objavil svojo novo biografijo »Michelangelo«, ki v njio pisuje enega najsilnejših mož renesančne dobe.

Nov spis E. Ossendovskega. Znani poljski novelist in potpisovec E. Ossendovskega je pred meseci izdal roman iz Lenjinovega življenja. Ta roman pa je najprej ugledal svet v Rimu v italijanškem prevodu, napovedan pa je tudi že nemški prevod, ki izide v Leipzigju. Z. Dembrcki sodi v »Kurj. Warszawskemu«, da ima novi roman velik umetniški pomen.

IZ ŽIVLJENJA IN SVETA

Moderna telovadba na Japonskem

Z druzini zvezdastih svetovnih sta prodra na Japonsko tudi teniski sport in telovadba. Kakor nam kaže slika, ve japonska sportistinja, kako razvija moderno telovadbo s tradicionalno narodno nošo.

Luthrovi potomci

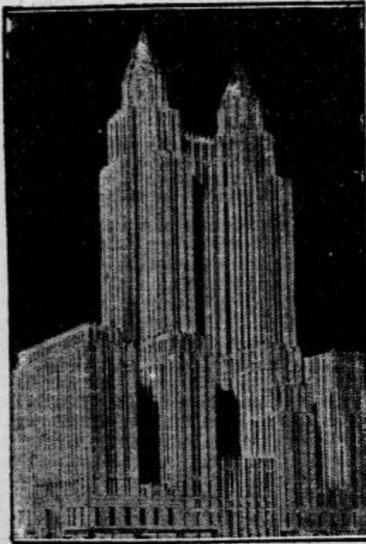
Protestantski duhovnik Oto Sartorius je objavil tekom dolgoletnega raziskovanja nabrano gradivo o Luthrovih neposrednih potomcih. Veliko jih biva še sedaj na Turingijskem in Saškem. Med njimi je tudi Karl Zeiss, lastnik znane optične tovarne v Jeni. Luthrovi pravniki so tudi Liebknecht, rodbina znanega socialističnega voditelja. Ostali potomci bivajo v velikem številu tudi v Ameriki, Avstraliji in Afriki. Bivši kancelar dr. Luther je pravnik reformatorjevega brata Martina. Luthrovi prapravniki se pišejo zdaj: Macdonaldi (v Ameriki), Avenariusi, pl. Toppelkirchi, Beckerji, Hoffmani, Bürgerji in Schuberti.

Darilo tordke Drago Schwab

svojim odjemalcem
od 18. do 31. t. m. 15%, popust
na vse oblačilne predmete

Pismo brez naslova

Neki ameriški izletnik je naročil pri fotografu v Egiptu svoje slike in pustil naslov, da mu jih pošljejo v domovino. A fotograf je izgubil listič in se spominjal samo imena mesta in državi Indijani, kjer je bival naročnik. Zato je romalo pismo iz Aleksandrije v ta kraj brez naslova, samo s sliko na zavihku. Pošta je našla Američana, ki se je pisal Joe Matthews in mu izročila pismo!

Jambor za zasidranje zrakoplovov na vrhu nebotečnika

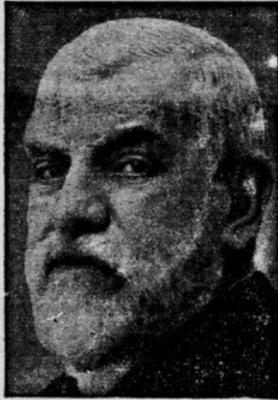
Na najvišjem stolpcu sveta, na 130 m visokem Empire State Buildingu, ki ga gradijo sedaj v New Yorku, bodo zasidrali 60 m visok jambor za zasidranje zrakoplovov. Potniki se bodo vozili z dvigalom celih 7 minut, predno bodo pristali na pravih newyorških tleh.

Blazni svet

Britansko društvo za umobolne je razposlalo presenetljivo spomenico. Odrača javno pažnjo na preteči porast številca norcev. Še leta 1859. je prišel en umobolni na 535 zdravih ljudi, leta 1891. na 312 in leta 1916. že na vsakih 150 ljudi! Norčnice so po vsem svetu prenatrpane. Če bo napredovala umobolnost z istim korakom, pomeni to, da bo znašalo leta 1977. število norcev točno en odstotek svetovnega prebivalstva. A leta 2139. bo moral v norišnico sferični odrasli človek. In kdo bo ljudi zapiral in čuval po norišnicah, če bomo vse norci? Torej naj se človeštvo zagne, doktor je čas. Predugačiti moramo našo kulturo, naše življenje in vzgojo, sicer se bo završila svetovna zgodovina na Stodencu...

Naskok na višinski rekord

Francoški letalec Lemoigne je poskusil popraviti višinski rekord za pollet s 500 kg tovora. Dosedanji rekord v tej kategoriji, ki ga je dosegel francoski letalec Burtin, je znašal 9374 m. Lemoigne se je dvignil ob 12.40 in je pristal ob 14.15. Svoj namen je po vsej priliki dosegel, vendar morajo natančno višino še izračunati po navedbah instrumentov.

Operacija brez noža

Prof. Bohomozz, znan dunajski kirurg, je izvršil to dni zanimivo operacijo brez noža. Uporabil je namreč tega električni gorilnik, čigar iskre rezajo hitreje in varneje nego vsako kovinsko rezilo, pri čemer je izključena tudi nevarnost krvavitvenja in infekcije.

Pride! **GRETA GARBO** Pride!
Div'e orh de'e

Šaljivi komar

Polcija v Budimpešti nikakor ne more ujeti nepoznanega šaljivca, ki pripoveduje vsak dan o polnoči, čim konča svoje delovanje mestna radio-postaja, vsem poslušalcem dokaj neslane smešnice. Ta naknadna zabava je postala zelo priljubljena in se veselijo vsi radiolaročniki konca uradnega de'a, češ »zdaj se bomo do sitega nasmejali«. Toda oblasti nikakor niso naklonene nepoznanemu šaljivcu, ker nikoli ni prijavil svojega aparata in, kakor rečeno, večkrat pripoveduje tudi nespodobne reči.

Originalna reklama

V Parizu je pričel izhajati nov gledališki tednik »Bravo«, ki si pridobiva naročnike s svojevrstno reklamo. Proroča namreč samo one gledališke predstave in filme, pri katerih se ne bo nihč dolgočasil. »Če nal boste zupali, ne boste izgubili nobenega zinskega večera po nepotrebnem«, pravi ponavadi. Če bi se katerikoli čitatelj kljub priporočilu pri predstavi dolgočasil, se zglašijo lahko še tisti večer v uredništvu. Pokazati mora vstopnico, in mu potem »Bravo« povrne plačano vstopnico. V Parizu ima list baje velik uspeh.

OTROŠKE NOGAVICE
ZIGOM

KLJUČ

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše

Po vodi peš

V Ameriki se bujno razvija nov sport, ki bo prihodnje poletje seveda donal tudi v Evropi. Neki inženjer je izbral gumaste obroče (kakor jih poznamo pri kolesih) za hojo po vodi. Zunanji čevlji iz debelega gumija ima notranjo »dušo«, ki se napihne, in omogoči korakanje po reki, jezeru ali tudi morski gladini. Čevlji so prav lahki. V rokah lahko držiš palico, ki ima na konci dušo v obliki male žoge. Hoja je prav lahka in ne zahteva veliko vaje. Počasni pešec, ki naredi na kopnem samo 4 km na uro, razvija na vodi brzino 7-8 km.

Prvo ameriško pismo

Na dražbi v Parizu so prodali za 35.000 dolarjev prvo pismo iz Amerike v Evropo. Spisal ga je 12. januarja 1512 Kolumbov sin Diego, ki je bil v očetovem spremstvu in je po Kolumbu postal gubernator Novega sveta. Naslovil je pismo toledskemu nadškofu, katerega je prosil, naj bi poslal v Ameriko zdravnike in duhovnike.

Velika izbira gramofonov

in plošč po najnižjih cenah edino le pri „Tehnik“

Fosip Baniac
Ljubljana
Miklošičeva c. 6
nasproti sodišča v palači
Okrožnega urada

Sport

Wacker igra z Ilirijo

Gostovanje dunajskega Wackra je bilo večeraj v »Slovenskem Narodu« pomotoma odpovedano. Tekma se bo vršila s gurno ob vsakem vremenu v nedeljo ob 14. na igrišču Ilirije.

Wacker je tipičen zastopnik znamenite dunajske nogometne šole in je posebno v inozemstvu nad vse sijajno zastopal avstrijski nogomet, kar je pokazal s svojimi izredno uspešni turneji na Švedskem, Italiji in Rumuniji. Da je moštvo tudi sedaj v formi pričča sijajna zmaga nad prasko Slavijo 3 : 0. O moštvo smo že večeraj pisali, omenimo le, da bo mesto obolelega vratarja Carta nastopil Roller, ki je znan kot izredno hladnokrvnen in siguren vratar. Moštvo Wackra obstoja po večini iz zelo mladih igralcev med 19 in 22 letom; edina starejša igralca sta znana internacionalca Horvath in Danis, ki štejeta 26. oziroma 29 let.

Druge zanimivosti pričbimo v nedeljo.

Prvenstvo dravske banovine v Ping-pongu

Po odobritvi medklubskega odbora table tenisa saveza v Zagrebu priredi SK Mura v Murski Soboti dne 5. odnosno 6. januarja 1930 table tenis turnir za prvenstvo dravske banovine. Tekmovanje se deli:

1. Medklubsko prvenstvo dravske banovine v table tenisu za leto 1930. Tekma tročlanskih moštev vseh klubov teritorija dravske banovine, ki gojijo table tenis, brez oziroma na to, ali so vključeni v sedanjem savezu ali ne. Tekma se vrši po sistemu na točke. Prijavnina za to kategorijo ni.

2. Single in double prvenstvo dravske banovine v table tenisu za leto 1930. a) single za moške, b) single za dame, c) double za moške, d) mixte double. Tekma se vrši po cup sistemu ter se je smejo udeležiti verificirani in neverificirani igralci kategorij klubov države. Prijavnina znaša: za single 10 Din za osebo, za double 20 Din za parje.

Prijave je poslati na naslov: Nemeč Ljudoviti, Murska Sobotica, Aleksandrova cesta, najkasneje do 2. januarja 1930. ker se poznejše prijave ne bodo upoštevale. Tekmovanje se prične dne 5. januarja 1930 ob 10. dopoldne v dvorani Sokolskega doma.

Ta turnir je tem večjega pomena, ker ima namen zblizanja in spoznanja vseh ljubiteljev tega lepega sporta ter stremi za tem, da vzbudi tudi pri nas zanimanje za to sportno panogo, da jo dvigne na ono višino kot je v ostalih kulturnih državah. Obeta se nam zaradi velike konkurence zelo ostra borba, kar nam jamčijo številne prijave naših ping-pong igralcev. Med drugimi je prijavil soudeležbo prvak Zagreba ter prvotransirani igralci table tenisa turnirja SK Zvezničarja v Zagrebu. — Po zaključku International Table Tennis Federation, se sme igrati na turnirju samo s »Tema« žogami.

Nemški smučski savez namerava naprositi, da se mu poveri izvedba smučskih tekmovalni za leto 1931 in bo na smučskem kongresu ki se bo vršil v Oslu stavil tozadeven predlog. Kot kraj za ta evropski prvenstvo pride v prvi vrsti v poštev Oberhof na Turingijskem.

Za prihodnje tekmovalne za Davison pokal so se dosedaj prijavile Nemčija, Avstralija, Anglija, Holandija, Italija, Če-

škoslovaška in Poljska. Iz Londona pa javljajo, da se je tudi Japonska prijavila za evropsko cono. Udeležba japonskih tenis igralcev, ki so zelo močni, bo še povečala zanimanje za tekmovalne v evropski coni. Barany je plaval v Parizu na proslavi Autokluba 100 m v 59.6 sek. Evropski prvak v hrbtnem plavanju Šved Lundahl je prošlo nedeljo plaval v Stockholmu 200 m hrbtno v 2:46.1.

Sportni drobci

Češkoslovaški nogometni savez je sklenil, da bo sodeloval pri tekmovalju za svetovno nogometno prvenstvo leta 1930. v Montevideu. Češkoslovaki so zahtevali za to od Uruguayev 4000 zlatih pesos ter popolno oskrbo za moštvo na potovanju in za čas bivanja v Montevideu.

JNS je prejel od švedskega saveza veliko častno diplomu kakršno je švedski savez ob prili svoje 25letnice poklonil vsem onim savezom, s katerimi je igral reprezentativne tekme.

Občni zbor TKD Atene bo v ponedeljek 30. t. m. ob 20. v damski sobi kavarnice Emone.

SK Krakovo. Redni občni zbor bo v soboto 21. t. m. ob 20. v restavraciji »Use-nika«, Borštnikov trg. V primeru nesklepnosti bo pol ure pozneje nov občni zbor ob vsaki udeležbi članov. Občnega zbora se imajo udeležiti brezpogojno vsi aktivni člani. — Predsednik.

Ljubljanski sportni klub. Danes, v soboto ob 18. setanek članov zimskosportne sekcije v damski sobi Emone.

Sportno drsališče Ilirije. Drsališče Ilirije je že popolnoma urejeno. Otvorjeno bo vsak dan od 22. ure v prikladno zlasti za vse one, ki so v popoldanskih urah zaposleni. V večernih urah bo drsališče, ki razpolaga z udobno in toplo garderobo, močno razsvetljeno. Sezonske vstopnice se bodo izdajale danes popoldne od 16.30 do 18. jutri dopoldne od 10. do 11. in popoldne od 14. do 16. ure v drsališčni garderobi. Druškom se bodo izdajale sezonske vstopnice samo proti predložitvi diletških izkaznic. Članom pa proti predložitvi članskih legitimacij, če so članarino poravnali do konca t. l.

SK Ilirija (huzenska sekcija). Danes popoldne od 16.30 in jutri dopoldne od 11. do 12. trening na igrišču. Prosim točno in vse.

VREMENSKO POROČILO

Kranjska gora, dne 19. decembra. Temperatura ob 7 uri: —6, poloblačno, severozahod. — V dolini 2 cm sneža, v višjih osonjih legah nekoliko več. — Smuka v okolišju Erjavčeve kočice prav ugodna. Koča v Planici 1108 m, dne 20. t. m. Sneži Snega pol metra na staro podlago. Smuka ugodna.

Repertoarji

LJUBIJANSKA DRAMA

Začetek ob 20

Sobota, 21.: Utopljena. Ljudska predstava po znižanih cenah Izven.

Nedelja, 22.: ob 15. Življenje je lepo. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven.

— Ob 20.: Naš gospod župnik. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izv.

Ponedeljek, 23.: Zaprt.

Torek, 24.: Zaprt.

LJUBIJANSKA OPERA

Začetek ob pol 20

Sobota, 21.: Svanda dudak. C.

Nedelja, 22.: Ernani. Premiera. Izven.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Začetek ob 20

Sobota 21.: Radikalna kura. Premijera. Operetne cene.

Nedelja, 22. ob 15.: Morala gospe Dulske.

Kuponi. — Ob 20.: Krog s kredom. Kuponi.

SENTJAKORSKI GLEDALIŠKI ODER

Začetek ob 20 15

Sobota, 21.: Prisega ob polnoči.

Nedelja, 22.: Prisega ob polnoči.

Pristopajte k Vodnikovi družbi!

Opatija (Abbazia)

Palača hotel Bellevue. Prijetna zimska klima. Dnevna temperatura 15—20 stopinj. Otvoritev predi decembra. Special arr. za daljše bivanje. Lasten orkester. Tople morske kopeli v hribu. E. KUNZ

Otrokom za Božič

naročite takoi

Princesa v pomaranči

(priredil Pavel Karlin)

se imenitno knjžice, odete v pestrobolne, nakaš za otroke slikane ovitke in opremljene s večbarvnimi, otroško domišljijo odzvljavajočimi slikami.

Knjžice so zelo poceni.

Vsaka velja s poštno vred broširana le Din 13.50, vezana pa Din 17.50. Vseh šest velja vezanih s poštno vred le 100 Din.

Naročite jih po dopisnici, domar pa pošlitate po položnici, ki jo dobite na pošti, in na katero napišete: Tiskovna zadruga v Ljubljani, knjžarna, poštno-čekovni račun št. 11.926.

Knjigarna Tiskovne zadruga v Ljubljani. Prečernova ulica šte. 54

VREMENSKO POROČILO

Meteorološki zavod v Ljubljani 20. decembra 1929 Višina barometra 808.8 m

Kraj	Cas	Barom.	Temp.	Vet. brz. v m in sek.	Padavine	
					vrsta	v mm do 7. ure
Ljubljana		768.5	-1	80	10	sneg
Maribor		771.1	-1	80	10	sneg
Zagreb		768	0	70	10	0.2
Beograd	8.	767.3	-2	70	9	sneg 7.
Sarajevo						
Dubrovnik						
Škofja	7	765.9	-1	80	10	sneg
Soli		59.4	3	80	10	

Najvišja temperatura danes v Ljubljani —0.2 najnižja —1.8. Solnce vzhaja ob 7.35, zahaja ob 16.21, luna vzhaja ob 22.23, zahaja ob 11.46. Dunajska vraska napoved za oboto: Najprej še hud mrz zjutraj. Na zapadu Avstrije podnevi bolj mlo, na vzhodu malo spremembe. Morda bo še po malem snežilo; zapadni vetrovi bodo še ostali.

Tvoje milo in kozmetika naj bo samo

„MERIMA“

Radio

Izveček iz programov

Sobota 21. decembra
LJUBLJANA 12.30: Reprodukcijska glasba.
13.30: Napoved časa, borza, reproducirana glasba.

Božična razstava
radijskih aparatov pod geslom
Radio omogočen vsakomur
v dvorani Akademskega doma
na Miklošičevi cesti št. 5
od 15. do 22. decembra

Pevski koncert. — 22.50: Godba za ples.
ZAGREB 11.30: Dopoldanski koncert. — 12.05:
Koncert orkestra. — 17: Godba za ples. — 20.35:
Operni večer. — PRAGA 14.45: Prenočnik iz
gladiatorskega sveta. — 18: Prenočnik iz
gladiatorskega sveta. — 19: Koncert
godbe na pihala. — 20: Mečurova kantata »Svoji
večer«. — 21: Narodne pesmi. — 21.30: Kikavirski
koncert. — 22.15: Ljubljana glasba. — BRNO
14.45: Prenočnik iz Prage. — 19: Prenočnik
iz Prage. — 20: Prenočnik iz Prage. — 20: Prenočnik
iz Prage. — VARŠAVA 17.40: Koncert godbe na
pihala. — 20.15: Večerni koncert orkestra. —
23: Godba za ples. — DUNAJ 10.20: Koncert na
orgle. — 11: Koncert dunajskega simf. orkestra.
— 15: Popoldanski koncert. — 17: Petje kvarteta.
— 18.05: Italijanske arije in pesmi. — 18.30:
Koncert komorne glasbe. — 20: Prosto na
prenočnik. — BERLIN 16.30: Osvobodilne pesmi. — 17.10:
Ljubljana glasba. — 20: Berlinska božična
igra 1841. — 21.25: Prenočnik iz Prage.

Godba za ples. — FRANKFURT 16: Koncert na
orgle. — 17.15: Prenočnik iz Stuttgarta. — 20: Prenočnik
iz Stuttgarta. — LANGENBERG 16.30: Popoldanski
koncert. — 20.15: Pruvljanska igra »Steklena
gora«. — Nočni koncert in ples. — STUT-

Krasne božične praznike pri radio
z TUNGSRAM - BARIJEVIMI
CEVKAMI

TGART 15.45: Božična glasba. — 17.15: Liszt:
»Kristusovo rojstvo« (1. del). — 20.45: Evropska
glasba po Mozartu. — 22.45: Ljubljana glasba
orkestra. — BUDAPEŠTA 13: Orkestralen
koncert. — 16: Madžarske božične pesmi. — 17.15:
Koncert vojaške godbe. — 19: Dramski večer. —
22.15: Ciganska godba. — LONDON 21: Prenočnik
večerni. — 22.05: Mendelssohnov večer. — RIM
17: Popoldanski koncert. — 21: Koncert italijanske
glasbe.

Dopisi

KOROŠKA BELA-JAVORNIK. Sokol
pridevi v nedeljo 22. t. m. ob 20. v lastnem
domu na Koroški Beli otvoritveno pred-
stavo »Domen« po romanu pisatelja Josipa
Jurčiča. Prijatelji lepih narodnih iger in
Sokola so na to prvo društveno gledališko
prireditev v novem domu najljubšeje vab-
ljeni.

GRIZE PRI CELJU. »Prisega ob polno-
čju«. Izvirno slovensko štiridejansko dramo
Manice Komanove bo uprizorilo naše gasil-
no društvo na Stefanovo ob pol 4. popoldne
v dvorani ge. Amalije Piklove v Grižah.
Dejanje je zajeto iz kmečkega življenja, dra-
ma je jako zanimiva in je doživela že to-
liko predstav, kakor še nobena slovenska
igra v tako kratkem času. Zato vabimo ob-
činstvo, da v obilnem številu poseti prire-
ditev.

ST. JURIJ OB JUŽ. ZEL. Preteklo soboto
in nedeljo je nudila Sentjurčanom šolska
mladina redok užitek. Zvabila nas je s »Po-
gumnim Tončkom« v čarovni svet vil, palč-
kov, povodnega moža, vešč in drugih bajnih
bitij. Bilo je res lepo. Čudili smo se sigurne-
mu nastopu malih igralcev, zlasti Pogumne-
mu Tončku in beratu Jernaču, ki sta se tako
zživela v svoji vlogi, da bi ju dospel igralec
ne mogel bolje pogoditi. Kdor le količ-
kaj pojmuje tako delo, mora priznati, da je
v dosegu takega uspeha treba ogromnega
truda in požrtvovalnosti. Zato pa častitoma
g. režiserju Gorišku in njegovima sotrudi-
nikom pri scenariji gg. Hajnšku in Sen-
čarju iz vsega srca k prav sijajnemu uspe-
hu. Najboljši dokaz hvaležnosti jim bodo
vesela otroška srca pri božičnici, ki jo je
omogočilo njih vztrajno in požrtvovalno delo.
Ilekona bvala.

KOROŠKA BELA — JAVORNIK. Agilno
Sokolsko društvo na Koroški Beli — Javor-
niku priredi v nedeljo 22. t. m. ob 20. v last-
nem domu na Koroški Beli otvoritveno pred-
stavo »Domen«, Jurčičevo narodno igro s
petjem v petih dejanjih. Pri tej prireditvi,
ko odpira društvo svoj novi oder, sodeluje
močan pevski zbor delavskega pevskega
društva »Sava« z Jesenic ter društveni or-
kester. Prebivalstvo bližnje in daljne oko-
lice, ki se zanima za teletno vzgojo in pro-
svetno delo našega agilnega Sokola, se naj-
vjudneje vabi, da se tega našega društve-
nega slavlja v največjem številu udeleži

Pred nakupom
moških in zimskih oblačil oglejte
si velikansko zalogo v konfekcij-
ski industriji
Josip Ivančič
LJUBLJANA, Dunajska c. št. 7.
Lastni ročni izdelki! — Cene brez
konkurence!

Neprekosljive precizijske
Schaffhausen-
ure pri F. ČUDEN
LJUBLJANA
Prešernova ulica št. 1

Za božič
in novo leto!
velikanski pribitek na trdnih za oblake, ter
dobite narejene oblike znamke »Tivar« po or-
ganičnih tovarniških cenah: za žane od 110 Din,
za dečke od 100 Din, za odrasle vsake velikosti
290 Din, zimске sukne od 450 Din, sušnice hla-
če od 80 Din naprej. — Izvestna izdelava, cene
brez konkurence.
Samoprodaja »Tivar« oblek
Ivan Kos, družba z o. z.
Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 23.

Pod božično drevo
mного naših srečk
drž. razr. loterije, ki so najboljši ka-
pot do sreče in blagostanja.
Prvo žrebanje se bo vršilo že 16. ja-
nuarja 1930.
Naše srečke se dobe:
v oglašnem oddelku »Jutrac« v Prešer-
novi ulici, v Ekspozituri »Jutrac« v ši-
ški na Celovški cesti ter v podružni-
cah »Jutrac« v Mariboru in Celju.

Antonija Orešnik
posesnica in gostilničarka
dne 19. t. m. po kratkem trpljenju previdna s tolažili sv. vere v
64. letu svoje starosti umrla.
Pogreb nenadomestljive blage pokojnice se bo vršil v soboto
21. t. m. ob 3. uri pop. iz hiše žalosti na domače pokopališče.
V Polzeli, dne 19. decembra 1929.
17243 ZALUJOČI NEUTOLAŽLJIVI OSTALI

RADIO!
Za božično in novoletno prodajo radii samo specialna redno trgovina
RADIOVAL, Dalmatinova ul. 13, poleg hotela Štrukelj
ZASTONJ praktične kasete »Sava« za sestavo detektorstih aparatov, kadar kupi material! Napra-
vilo dijakom veselje! Sestava teh aparatov radi mnogo veselja in poučne zabave.
RADIO aparate vseh vrst oddajamo za božič in novo leto po izjemnih, zelo znižanih cenah.
ZASTONJ slušalke pri nakupih aparatov.
Obrnite se na gorajo tvrdo, ako bočete biti dobro in zares solidno postraženi. Ne bo Vam žal.

Motorne tračne žage
z vozom in krožne žage
za rezanje drv vedno na skladišču v
obratu in po skrajno nizkih cenah.
Dragutin Erben, Osijek, Desatičina
ul. 10, telefon 190 1267

OBJAVA.
Upravni Odbor Samostalne Mono-
polske Uprave pod M. Br. 29080, od 5.
decembra o. g. doneo je odloku, koju je
odobrio gospodin Ministar Financija
pod Br. 302, od 9. decembra o. g. sle-
deče sadržine:
»Uprava državnog monopola dozvo-
ljavače svima industrijskim preduzeči-
ma za suhu mesnatu industriju, koja za
svoje proizvode ne mogu upotrebiti so
koju ima Uprava Državnih Monopola, a
prema prethodno pribavljenom mišlje-
nju Kemijske Laboratorije Uprave Dr-
žavnih Monopola, da mogu uvoziti za-
željenu so iz inostranstva u nenedatak-
sanom stanju, s tim da se na tu so pri
uvozu naplaćuje monopolska taksa po
Din 150.— za 1000 kg.
Kontrola utroška ove soli vršila bi
se po članu 19., 20. i 21. Pravilnika za
prodaju, denaturizacije i kontrolizacije
darštva, zanata i radionosti u opšte...«
Prednje se dostavlja radi znanja i
upravljanja.
Iz kancelarije Uprave Državnih Mono-
pola, Pr. Br. 40.948, od 10. decembra
1929. godine.

Zahvala.
Povodom trojnega jubileja, t. j. 25-letnice samostojnega obrt-
niškega delovanja, srebrne poroke in 50-letnice rojstva, sem
prejel od vseh strani, znancev in prijateljev toliko čestitk ter
izrazov simpatij, da mi je nemogoče se zahvaliti vsakomur po-
sebej. Zahvaljujem se torej tem potom prav iskreno.
Ljubljana, 20. decembra 1929.
Filip Pristou
solastnik turške Pristou in Bricelj

Razpis
tajniških služb.
Z nastopom 1. februarja 1930 razpisuje se mesto tajnika
za Okrajni cestni odbor vranski na Vranskem, kateremu se
poveri tekom leta tudi še mesto tajnika za Občinski urad
trga Vrasko in Posojilnice na Vranskem.
Plača po dogovoru. — Prošnje z običajnimi prilogami in
spričevaji o poprejšnjem službovanju in o usposobljenju za
troje mest je vlagati potom pošte v zapečatenih ovitkih na
županstvo trga Vrasko do 31. decembra 1929.

Tretorn
vrhnje čevlje
in snežne čevlje
danes vsačdo kupuje, ker je
postala ta znamka radi svoje
odlične kvalitete in elegant-
ne fazona ljubljencek vsega
sveta.
Zahtevajte samo
»TRETORN« vrhnje in
snežne čevlje!

Božična darila
ure, verižice in druge zlatnine dobite najceneje pri
ALBERT ECCARIUS, urar.
Maribor, Slomškov trg 5.
Popravila se izvršujejo po zelo solidnih cenah.
Potniti srcom naznanjamo vsem sorodnikom,
prijateljem in znancom prežalostno vest, da je
naša ljubljena mamica, gospa
Marija Jurko
veleposesnica na Smolniku
v četrtak ob 10. uri dopoldne, previdena s tola-
žili sv. vere, mirno v Gospodu zaspala.
Pogreb nepozabne pokojnice bo v soboto, dne
21. t. m. ob 10. uri dopoldne iz hiše žalosti na
domače pokopališče v Rušah.
Sv. maša zadušnica se bo brala v soboto v
kapelici domačega pokopališča.
Na Smolniku, dne 20. decembra 1929.
17039 ZALUJOČI OSTALI

Svetovno trgovsko podjetje
odda samoprodajo
svoje specialne, na Dunaju z nenavadnim uspehom kupovane novosti, proti
fiksni računu. — Interesente z zadostnim kapitalom izvejo natančneje v
soboto, dne 21., v nedeljo 22. in v ponedeljek 23. t. m. pri ravnatelju Heltier,
hotel »Union« v Ljubljani.
Pismene ponudbe v nemškem jeziku pod »Ungewöhnlich« na ogl. oddelku Jutra

Banyai-preproge, čista volna,
nalceneiše
vezlane preproge, domači izdelek, se dobiva v vseh boljših trgovinah.
Proizvodi Sarotti
so prispeli in se dobivajo v vseh
boljših delikatesnih trgovinah
14685

Lasje so Vaš kras in zdravje
Dolžni ste skrbeti za njih nego in za pospešitev
rasti lasi vsebuje moči, ki dajejo onemoglim
lasnim koreninam novih, živinskih sil. Lon-
dok stane Din 38.—. Dobi se v vseh drogerijah,
parfumerijah in brivskih salonih. Po povzetju
razpošilja: »Inos«, Ljubljana, Merosodna ul. 1/1.

